

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่อง การศึกษาการจัดการศึกษาในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตภายในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม จำนวนทั้งสิ้น 9 ศูนย์ พบว่าข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถจัดหมวดหมู่เพื่อให้สะดวกต่อการอ่านและตีความ ได้เป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 สภาพทั่วไปของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม จำนวน 9 ศูนย์ฯ
- 1.2 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ประเภทและระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนมุสลิม ในกรุงเทพมหานคร

2.1 ประเภทของศูนย์

2.1.1 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาเคร่งครัดมาก

2.1.2 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาปานกลาง

2.1.3 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาน้อย

2.2 ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม

2.2.1 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมที่จัดตามระบบโรงเรียน

2.2.2 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดระบบกึ่งบ้านกึ่งโรงเรียน

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ตอนที่ 4 หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 5 สื่อการเรียนการสอน

ตอนที่ 6 การวัดและการประเมินผล

ตอนที่ 7 การจัดบริการให้แก่เด็กในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม

ตอนที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กับผู้ปกครองและชุมชน

ตอนที่ 9 การบริหารและการนิเทศ

ตอนที่ 10 สรุปภาพรวมของการจัดการศึกษาปฐมวัยของชุมชนไทยมุสลิม

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมนี้เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อความเป็นส่วนตัวของศูนย์บางศูนย์ที่ไม่ประสงค์จะให้มีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงศูนย์แต่ละศูนย์โดยใช้เลขลำดับที่แทนดังนี้

กลุ่มศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมากประกอบด้วย

ศูนย์ที่ 1

ศูนย์ที่ 2

ศูนย์ที่ 3

กลุ่มศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลางประกอบด้วย

ศูนย์ที่ 4

ศูนย์ที่ 5

ศูนย์ที่ 6

ศูนย์ที่ 7

กลุ่มศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยประกอบด้วย

ศูนย์ที่ 8

ศูนย์ที่ 9

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 สภาพทั่วไปของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมจำนวน 9 ศูนย์ มีดังนี้

1.1.1 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 1

ลักษณะตัวอาคารเป็นอาคารปูนด้านบนเป็นอาคารไม้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออกมีบริเวณสำหรับเข้าแถวติดกับลำคลองโดยมีฝั่งตรงข้ามเป็นที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านทิศเหนือทางซ้ายตัวอาคารเป็นมัสยิดซึ่งกำลังปรับปรุงด้านหน้าจัดเป็นสวนหย่อมตกแต่งต้นไม้เป็นระเบียบสวยงาม ด้านทิศตะวันตกทางด้านหลังตัวอาคารเป็นสนามเด็กเล่นมีชิงช้า กระดานลื่น ไม้กระดก สะพานโค้ง มีต้นไม้ใหญ่ร่มรื่น ด้านทิศใต้ทางขวาของตัวอาคารมีถนนเป็นทางเดินกว้าง ด้านตรงข้ามเป็นร้านค้าและอาคารสำหรับเรียนศาสนาในตอนเย็น ด้านประตูทางเข้าทางทิศตะวันตกมีป้ายบอกชื่อศูนย์รับเลี้ยงเด็กเป็นภาษาอาหรับมีรั้วล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน บริเวณนอกรั้วด้านทิศตะวันตกเป็นที่ฝั่งศพ

เรียกว่ากุโบร์ ชุมชนรอบศูนย์ที่ 1 เป็นชุมชนไทยมุสลิมมีการตั้งบ้านเรือนกระจุกกระจาย บ้านบางหลังทำเป็นย่านค้าขาย จำหน่ายเครื่องใช้และของใช้ในครัวเรือน ด้านหน้าของชุมชนติดถนนใหญ่มีศูนย์อนามัยของกรุงเทพมหานคร ผังตรงข้ามเป็นสหกรณ์ร้านค้าของชุมชน

1.1.2 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 2

ลักษณะตัวอาคารเป็นรูปตัว E แข็งแรง หันหน้าไปทางทิศตะวันตก มีรั้วล้อมรอบ เมื่อถึงเวลาเช้าแถวจะเข้าแถวนอกรั้วที่เป็นพื้นที่โล่งกว้างโดยหันหน้าเข้าตัวอาคาร ด้านหน้ามีป้ายชื่อของศูนย์เป็นภาษาอาหรับ ทางปีกขวาจะเป็นที่ฝั่งศพเรียกว่ากุโบร์ มีต้นไม้ใหญ่ปกคลุมร่มรื่น ด้านหน้าทางปีกซ้ายจะเป็นมัสยิดและล่าคลอง มีสะพานข้ามคลองไปฝั่งตรงข้ามซึ่งเป็นชุมชนไทยมุสลิมเช่นกัน ด้านทิศเหนือทางขวาของตัวอาคารเป็นสนามเด็กเล่น มีชิงช้า กระดานลื่น ไม้กระดก ราวโต้ ถัดจากสนามไปทางขวาเป็นอาคารถาวรสำหรับการเรียนศาสนาในตอนเย็น บริเวณรอบตัวอาคารด้านทิศใต้เป็นสหกรณ์ร้านค้าและคลินิก ชุมชนที่อยู่รอบ ๆ ศูนย์เป็นชุมชนไทยมุสลิม

1.1.3 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 3

ลักษณะของตัวอาคารเป็นอาคารชั้นเดียวหันหน้าไปทางทิศเหนือ ด้านหน้าอาคารมีเสาธง เครื่องเล่นสนาม และของเล่น เช่น อุโมงค์ กระดานลื่น ราวโต้ และป้ายบอกชื่อสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นภาษาอาหรับ ทิศตะวันตกทางขวาของอาคารเรียนเป็นอาคาร 2 ชั้น สำหรับเรียนศาสนาในตอนเย็น แต่ศูนย์รับเลี้ยงเด็กยืมห้องเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเวลากลางวันว่าง ด้านทิศตะวันตกเป็นล่าคลองมีสะพานข้ามไปมาหาสู่กัน ทางทิศใต้เป็นบ้านเรือนชุมชนไทยมุสลิม

1.1.4 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 4

ลักษณะเป็นอาคารไม้สองชั้นใช้เรียนศาสนาในตอนเย็นหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ด้านหน้าอาคารมีบริเวณสำหรับเข้าแถวและการจัดกิจกรรมยามเช้า รอบ ๆ บริเวณด้านหน้ามีเครื่องเล่นสนาม เช่น ชิงช้า ราวโต้ กระดานหก อุโมงค์ เป็นศูนย์ที่อยู่กลางชุมชนไทยมุสลิม ประกอบด้วยตลาด ร้านค้า บริเวณรอบนอกชุมชนจะเป็นย่านชุมชนที่มีผู้คนหลายศาสนา

1.1.5 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 5

ลักษณะเป็นบ้านแบ่งเนื้อที่ด้านข้างจัดเป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ทางทิศเหนือสร้างเป็นตึกสามชั้นโดยชั้นแรกและชั้นที่สองจัดเป็นชั้นเรียน ชุมชนรอบโรงเรียนเป็นตลาดที่มีทั้งชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธ ด้านหน้าของศูนย์เป็นทางรถไฟ

1.1.6 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 6

มีลักษณะเป็นบ้าน ภายในจัดเป็นห้องเรียน ด้านหน้าจัดเป็นสนามเด็กเล่น ตั้งอยู่ในเขตชุมชนไทยมุสลิมมีร้านค้าและบ้านพักอาศัยเป็นแนวนั้นและบ้านเช่า

1.1.7 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 7

มีลักษณะเป็นบ้านใช้ห้องโถงทางด้านซ้ายของบ้านจัดเป็นที่เลี้ยงดูเด็ก
สถานที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนไทยมุสลิม สามารถเดินไปมัสยิดได้สะดวก

1.1.8 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 8

เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว แบ่งเป็นห้องเรียนสองห้องและห้องสำหรับห้อง
ผู้บริหารสามารถมองเห็นทั่วทุกห้อง บริเวณทางด้านขวาของอาคารจะเป็นที่รับประทานอาหาร
และดื่มนม ถัดจากที่รับประทานอาหารเป็นอาคารตึกสามชั้นสำหรับเรียนศาสนาในตอนเย็น
ศูนย์รับเลี้ยงเด็กสามารถยืมสถานที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ สถานที่ตั้งของศูนย์ที่ 8
อยู่ในหมู่บ้านซึ่งมีทั้งชุมชนไทยมุสลิมและไทยพุทธ

1.1.9 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมศูนย์ที่ 9

เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว จัดเป็นที่สำหรับเด็กแต่ละกลุ่มอายุโดยไม่แบ่ง
ห้อง มีสนามเด็กเล่นอยู่ทางด้านขวาของอาคารที่ตั้งของศูนย์อยู่กลางชุมชน โดยข้างหน้าจะ
เป็นตลาดสด รอบๆจะเป็นชุมชนไทยมุสลิมและชุมชนไทยพุทธที่อาศัยบ้านพักประเภท
คอนโดมิเนียมและแฟลต

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชน
ไทยมุสลิมได้เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง 4 หัวข้อ ตามประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ในศูนย์ฯ ดังนี้คือ

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปในด้าน จำนวน อายุ ระดับการศึกษา วุฒิการศึกษาทาง
ศาสนา

1.2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

1.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอน

1.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนของตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำศาสนา และผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และวุฒิการศึกษาทางศาสนา

สถานภาพ	ผู้บริหาร						ครูผู้สอน		ผู้นำทางศาสนา		ผู้ปกครอง	
	บริหารอย่างเดียว		บริหารและสอน		รวม		จำนวน N=26	ร้อยละ	จำนวน N=2	ร้อยละ	จำนวน N=45	ร้อยละ
	จำนวน N=4	ร้อยละ	จำนวน N=5	ร้อยละ	จำนวน N=9	ร้อยละ						
	2	50.00	-	-	2	22.22	2	7.70	2	100.00	5	
	2	50.00	5	100.00	7	77.78	24	92.30	-	-	40	
	-	-	-	-	-	-	1	3.84	-	-	10	
	-	-	2	40.00	2	22.22	15	57.69	-	-	12	
	1	25.00	2	40.00	3	33.33	3	11.53	-	-	14	
	2	50.00	-	-	2	22.22	1	3.84	-	-	6	
	-	-	-	-	-	-	5	19.23	-	-	2	
	1	25.00	1	20.00	2	22.22	1	3.84	2	100.00	1	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพ	ผู้บริหาร						ครูผู้สอน		ผู้นำทางศาสนา		ผู้ปกครอง	
	บริหารอย่างเดียว		บริหารและสอน		รวม		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน N=4	ร้อยละ	จำนวน N=5	ร้อยละ	จำนวน N=9	ร้อยละ						
3. ระดับการศึกษา												
ภาคบังคับ (ป.4หรือป.6)	-	-	-	-	-	-	-	-	2	100.00	11	24.44
ม.3	-	-	-	-	-	-	7	26.92	-	-	-	-
ม.6	1	25.00	-	-	1	11.11	1	3.84	-	-	5	11.11
อนุปริญญา	-	-	1	20.00	1	11.11	10	38.47	-	-	14	31.11
ปริญญาตรี	3	75.00	4	80.00	7	77.78	8	30.77	-	-	15	33.33
ปริญญาโท	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สถานภาพ	ผู้บริหาร						ครูผู้สอน		ผู้นำทางศาสนา		ผู้ปกครอง	
	บริหารอย่างเดียว		บริหารและสอน		รวม		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน N=4	ร้อยละ	จำนวน N=5	ร้อยละ	จำนวน N=9	ร้อยละ						
4. วุฒิกการศึกษาทาง ศาสนา												
พดคูอิน (พื้นฐาน)	-	-	5	100.00	5	55.56	22	84.62	-	-	30	66.67
อิปตีอาดี (ระดับ 1-4)	2	50.00	-	-	2	22.22	1	3.85	-	-	7	15.57
มุตาวาซีเตาะ (ระดับ 5-7)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ชนะนารี (ระดับ 8-10)	2	50.00	-	-	2	22.22	3	11.54	2	100.00	8	17.78

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปสถานภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครได้ดังนี้

ผู้นำทางศาสนา เป็นเพศชาย อายุ 45 และ 53 ตามลำดับ สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และมีวุฒิทางศาสนาระดับชะนาวิทั้งคู่

ผู้บริหาร ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.78) เป็นเพศหญิง(77.77) อายุ 31-35 ปี (ร้อยละ 77.78) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี(ร้อยละ 55.56) และมีวุฒิการศึกษาทางศาสนาระดับฟัลดุอิน ส่วนผู้บริหารที่บริหารอย่างเดียวมียุฒิทางการศึกษาระดับอิตาดาลีและชะนาวิ

ครูผู้สอน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.30) เป็นเพศหญิง ร้อยละ (ร้อยละ 88.89) อายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 69.24 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี และร้อยละ 84.62 มีวุฒิการศึกษาทางศาสนาระดับฟัลดุอิน

ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่(ร้อยละ 88.89) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.00 อายุไม่เกิน 30 ปี ร้อยละ 64.44 การศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี และร้อยละ 84.62 มีวุฒิทางศาสนาระดับฟัลดุอิน(พื้นฐาน)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร โดยแสดงไว้ในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงบทบาทของผู้บริหารในด้าน งานที่รับผิดชอบในศูนย์ บทบาทหน้าที่ในชุมชน ไทยมุสลิม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

บทบาทของผู้บริหาร	ผู้บริหาร	
	จำนวน n=9	ร้อยละ
1. งานที่รับผิดชอบในศูนย์		
-บริหารอย่างเดียว	4	44.44
-บริหารและทำงานอย่างอื่น ได้แก่	5 (n=5)	55.56
-ธุรการ	5	100.00
-จัดการเรียนการสอน	5	100.00
-นิเทศการจัดการเรียนการสอน	2	40.00
-สอนศาสนา	3	60.00
2. บทบาทหน้าที่ในชุมชนไทยมุสลิม		
-กรรมการมัสญิด	2	22.22
-เป็นที่ปรึกษาทางการศึกษา	1	11.11
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย		
-ไม่มีความรู้พื้นฐาน	-	0.00
-มีความรู้พื้นฐาน	9	100.00
-เคยเรียนในสถาบัน	2	22.22
-เคยเข้ารับการอบรม	9	100.00
-ศึกษาด้วยตัวเอง	9	100.00
4. ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย		
-ไม่เกิน 1 ปี	-	0.00
-1-3 ปี	5	55.55
-4-6 ปี	3	33.33
-มากกว่า 6 ปี	1	11.11

จาก ตารางที่ 4 สามารถสรุปข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารดำเนินงานที่รับผิดชอบ บทบาทหน้าที่ในชุมชน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้ดังนี้

ผู้บริหารที่ทำงานหลายหน้าที่ประมาณร้อยละ 55.55 มีจำนวนใกล้เคียงกับผู้บริหารที่ทำหน้าที่อย่างเดียว โดยผู้บริหารที่มีหลายหน้าที่ทุกคนต้องทำงานธุรการ การจัดการเรียนการสอน และบางคนนิเทศและสอนศาสนา

ผู้บริหารร้อยละ 22.22 เป็นกรรมการมัธยม และร้อยละ 11.11 เป็นที่ปรึกษาทางการศึกษา

ผู้บริหารทั้งหมดมีความรู้พื้นฐานโดยการเข้าอบรมและศึกษาด้วยตนเอง มีร้อยละ 22.22 ที่เคยเรียนในสถาบัน

ผู้บริหารส่วนมากร้อยละ 55.55 มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย 1-3 ปี และร้อยละ 33.33 มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย 4-6 ปี

3) ข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอน ได้แสดงไว้ในตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงสถานภาพของครูผู้สอน

สถานภาพของครูผู้สอน	ครูผู้สอน	
	จำนวน N=26	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการเป็นครู		
- มีประสบการณ์	2	7.69
- ไม่มีประสบการณ์	24	92.31
2. การเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการศึกษา ปฐมวัย		
- เคยเข้ารับการอบรม	18	69.23
- ไม่เคยเข้ารับการอบรม	8	30.77
3. ประสบการณ์ในการไปดำเนินงานทางด้านการศึกษา ปฐมวัย		
- เคย	15	57.69
- ไม่เคย	11	42.31

จากตารางที่ 5 สามารถสรุปสถานภาพของครูผู้สอนในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของ
ชุมชนไทยมุสลิม

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 92.31 ไม่มีประสบการณ์ในการเป็นครู แต่ร้อยละ 69.23
เคยเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย โดยการไปดำเนินงานทางด้านการศึกษา
ปฐมวัยถึงร้อยละ 57.69 และร้อยละ 42.31 ไม่เคยไปดำเนินงาน

บุคคลที่เข้ามาเป็นครูส่วนมากจะรักเด็ก และ อยากช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางด้านศาสนา
คิดว่าเป็นอาชีพที่ดี สถานที่ทำงานอยู่ใกล้บ้าน

4) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง ได้แสดงไว้ในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงสถานภาพของผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับเด็ก

สถานภาพของผู้ปกครอง	ผู้ปกครอง	
	จำนวน N=45	ร้อยละ
พ่อ-แม่	36	80.00
ปู่ ย่า ตา ยาย	3	6.67
น้ำ อ่า	6	13.33

จากตารางที่ 6 ผู้ปกครองที่ไปส่งเด็กที่ศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นพ่อ-แม่ รองลงมาคือ น้ำ อ่า ร้อยละ 13.33 ปู่ ย่า ตา ยาย น้อยที่สุด ร้อยละ 6.67

ตารางที่ 7 แสดงอาชีพ ของ ผู้ปกครอง

อาชีพ	พ่อ-แม่		ปู่-ย่า-ตา-ยาย		หน้า-อา	
	จำนวน N=35	ร้อยละ	จำนวน N=3	ร้อยละ	จำนวน N=6	ร้อยละ
รับราชการ	10	27.78	-	0.00	4	66.67
รับจ้าง	18	50.00	-	0.00	2	33.33
แม่บ้าน	8	22.22	-	0.00	-	0.00
อื่นๆ	-	0.00	3	100	-	0.00

จากตารางที่ 7 อาชีพของผู้ปกครอง แยกตามความสัมพันธ์กับเด็กคือ พ่อ-แม่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาร้อยละ 27.78 มีอาชีพรับราชการและแม่บ้าน

ปู่-ย่า-ตา-ยาย ทั้งหมดไม่ได้ประกอบอาชีพ

หน้า-อา รับราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตอนที่ 2 ประเภทและระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิม ในกรุงเทพมหานคร

2.1 ประเภทของศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมทั้งหมด พบว่า สามารถแบ่งประเภทของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 ตามแนวคิดและนโยบายของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการจัดการศึกษาและการสอดแทรกความเชื่อของศาสนาอิสลาม ได้เป็น 3 ประเภท ตามระดับความเคร่งครัดต่อบทบัญญัติที่ปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอาน ซึ่งพระอัลลอฮ์ (ซบ.) ได้ประทานให้มวลมนุษยชาติโดยผ่านท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) และจากซุนนะหฺ ซึ่งหมายถึงคำพูดหรือการปฏิบัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) ให้การรับรองหรือไม่คัดค้าน โดยนำมากำหนดเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจและแนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้รับการปลูกฝังความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม พร้อมทั้งได้รับการศึกษาภาคปกติในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม ได้แก่

2.1.1 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดการศึกษาและสอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก คือ การนำคำสอนจากอัล-กุรอานและซุนนะหฺเป็นพื้นฐานในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างเคร่งครัด ประกอบด้วย หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และวัฒนธรรมอิสลามในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการเพื่อเป็นเครื่องมือในการหาความรู้ทั้งทางด้านศาสนา เช่น ภาษาอาหรับ และทางด้านสาระพื้นฐานทางการศึกษา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ เพื่อเรียนในระดับต่อไป โดยบูรณาการกับองค์ประกอบทางการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการให้แก่เด็กในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการบริหารและการนิเทศ ซึ่งมีจำนวน 3 ศูนย์ คือ ศูนย์ที่ 1, 2 และ 3

2.1.2 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดการศึกษาและสอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง ประกอบด้วยหลักศรัทธา คือ ศรัทธาในพระเจ้า ศรัทธาในคัมภีร์อัล-กุรอาน ศรัทธาในบรรดาศาสนาทูตและหลักปฏิบัติ คือ การปฏิญาณตน การละหมาด ตลอดจนวัฒนธรรมอิสลามในการดำเนินชีวิต และการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการ เน้นการอ่านออกเขียนได้ บวกลบเลข โดยบูรณาการกับองค์ประกอบทางการจัดการศึกษาปฐมวัยบางด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน การบูรณาการดังกล่าวมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองพอสมควร มีจำนวน 4 ศูนย์ คือ ศูนย์ที่ 4, 5, 6 และ 7

2.1.3 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดการศึกษาและสอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย คือ การนำคำสอนจากอัล-กุรอาน และซุนนะหฺ เป็นพื้นฐานในการอบรมสั่งสอนน้อย

ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ คือ การปฏิญาณตน และวัฒนธรรมอิสลามในการดูอาหุขอพรเมื่อทำอิริยาบถที่สัมพันธ์กับตารางกิจกรรมประจำวัน โดยเน้นในเรื่องการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการ เน้นการอ่านออกเขียนได้ บวกลบเลข และยืดหยุ่นการปฏิบัติของวัฒนธรรมอิสลามตามความต้องการของชุมชน มีจำนวน 2 ศูนย์ คือ ศูนย์ที่ 8 และ 9

2.2 ระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

เมื่อพิจารณาถึงระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิม จะพบว่า มี 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ

2.2.1 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดตามระบบโรงเรียน รวม 7 ศูนย์ ซึ่งมีทั้งที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามในระดับมาก 3 ศูนย์ ระดับปานกลาง 2 ศูนย์ และระดับน้อย 2 ศูนย์

2.2.2 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดระบบกึ่งบ้านกึ่งโรงเรียน รวม 2 ศูนย์ พบเฉพาะที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามระดับปานกลางเพียงระดับเดียว

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประสบการณ์ต่าง ๆ ในศูนย์รับเลี้ยงเด็กจะมีความคล้ายคลึงกันในศูนย์ฯ ที่มีความเคร่งครัดทางศาสนาในระดับต่าง ๆ เป็นสำคัญ การนำเสนอสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์ฯรับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิมต่อไปนี้จะนำเสนอเป็นสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ที่แตกต่างกันโดยนำเสนอทีละประเด็น เพื่อให้สะดวกต่อการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทั้งสามตามลำดับ

สรุปประเภทและระบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานครจำแนกได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 จำนวนศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานครจำแนกตามประเภทและระบบการจัดการศึกษา

ระดับความเคร่งครัดในการสอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลาม	ระบบการจัดการศึกษา		รวม
	ระบบโรงเรียน	ระบบกึ่งบ้านกึ่งโรงเรียน	
เคร่งครัดมาก	3	-	3
เคร่งครัดปานกลาง	2	2	4
เคร่งครัดน้อย	2	-	2
รวม	7	2	9

ตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

จากการสังเกต ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในด้านต่อไปนี้

3.1 ลักษณะและสภาพแวดล้อมทั่วไปของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม

พบว่า ศูนย์ส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งอยู่ในชุมชนไทยมุสลิมและตั้งใกล้มัสยิด การตั้งชื่อของศูนย์ส่วนใหญ่จะตั้งชื่อและเขียนป้ายเป็นภาษาอาหรับที่มีความหมายสอดคล้องกับศาสนา บริเวณรอบๆ ศูนย์จะประกอบไปด้วยมัสยิด มีที่ฝังศพที่เรียกว่า “กูโบร” บ้านเรือน ร้านค้า สถานีนอนมัย มีถนนรอบๆ ส่วนใหญ่มีลำคลองตัดผ่าน จะมีสะพานเพื่อใช้ในการคมนาคมติดต่อซึ่งกันและกัน ทำให้การเดินทางไปมาสะดวก ลักษณะตัวอาคารเป็นแบบถาวร มีการแบ่งเป็นห้องเรียน แต่ละศูนย์จะมีนักเรียนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปจนถึง 300 คน ติดต่อสื่อสารด้วยภาษาไทยและใช้ภาษาอาหรับเมื่อกล่าวถ้อยคำที่เกี่ยวกับศาสนา พบว่านักเรียนประมาณร้อยละ 99 นับถือศาสนา อิสลาม นอกจากนั้นภายในบริเวณศูนย์จะจัดให้มีเนื้อที่สำหรับสนามเด็กเล่น ซึ่งมีขนาดเพียงพอกับจำนวนเด็ก ภายในสนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นเหมือนสนามเด็กเล่นในโรงเรียนทั่วไป คือ ประกอบด้วย ชิงช้า ราวไต่ อุโมงค์ ฯลฯ ทุกศูนย์จะมีห้องส้วมแบบนั่งที่สะอาดและจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก และมีบางศูนย์ที่จัดให้มีก๊อกน้ำและที่นั่งเพื่อใช้ในการอาบน้ำละหมาด บริเวณศูนย์ส่วนใหญ่จะมีอาคารเรียนที่จะสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอนศาสนาในตอนเย็น ซึ่งครูและนักเรียนในศูนย์อาจไปจัดกิจกรรมได้ ผู้วิจัยพบว่าศูนย์ที่เคร่งครัดจะมีการอ่านคัมภีร์อัล-กุรอานผ่านเสียงตามสายทุกครั้ง

3.2 บรรยากาศการจัดการเรียนการสอน

จากการที่ผู้วิจัยไปสังเกตพบว่า ในชั้นเรียนครูผู้สอนจะให้ความเป็นกันเองกับเด็กด้วยคำพูดที่ไพเราะและนุ่มนวล ในศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมากและเคร่งครัดปานกลาง จะมีความสอดคล้องกันในประเด็นการปรับพฤติกรรม โดยครูจะนำหลักศรัทธามาสอนเด็กเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติตามแนวทางของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) เช่น การใช้มือขวาหรืออวัยวะด้านขวาในการปฏิบัติสิ่งที่ดี ในศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยจะใช้การปรับพฤติกรรมแบบการให้รางวัล

3.3 การจัดชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

จากการที่ผู้วิจัยไปสังเกตการเรียนการสอนพบว่า การใช้ห้องเรียนของศูนย์ทั้ง 3 ลักษณะมีการใช้เพื่อกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ปรากฏในตารางประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน รับประทานอาหาร การประกอบศาสนพิธี การพักผ่อน สำหรับการจัดสภาพของชั้นเรียนพบว่าศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาเคร่งครัดมาก และศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาปานกลางจะมีการจัดสภาพที่เหมือนกัน คือ ชั้นตอนการละหมาด คำกล่าวดูอาห์ทั้งหลาย บทบัญญัติที่สำคัญในคัมภีร์อัล-กุรอาน เป็นต้น ส่วนศูนย์ที่

สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยจะจัดแต่งห้องด้วยพญานาคไทย ตัวเลข 1-10 เลขไทยและอารบิก เครื่องใช้ในศูนย์ทั้ง 3 ลักษณะส่วนใหญ่จะประกอบด้วยโต๊ะเรียน เก้าอี้ โต๊ะครู ตู้เก็บของส่วนตัว แต่มีบางศูนย์ที่ไม่มีการใช้เก้าอี้ และโต๊ะนักเรียน

3.4 สภาพทั่วไปของครู นักเรียน และผู้ปกครอง

จากการที่ผู้วิจัยไปสังเกตด้วยตนเอง ได้สรุปถึงสภาพทั่วไป ดังนี้

ครู

การแต่งกาย ครูสุภาพสตรีสวมชุดกระโปรงยาวถึงตาคู่ม เสื้อแขนยาวปิดข้อมือ ผ้าคลุมศีรษะมีชายห้อยเห็นเพียงใบหน้า ครูสุภาพบุรุษสวมชุดลำลอง กางเกงขายาว เสื้อแขนสั้นสีสุภาพ

ภาษาที่ใช้คือภาษาไทย และใช้ภาษาอาหรับเมื่อต้องการกล่าวถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ครูจะเดินเข้าไปทักทายเด็กด้วยการยื่นมือ เพื่อให้เด็กกุมมือแล้วกล่าวว่า “สลามมาลัยอะกุม วะตุล ลอฮวะบะรอกาตุฮฺ” ในขณะที่กล่าวเด็กและครูจะมองหน้าซึ่งกันและกัน เมื่อกล่าวจบครูก็จะกล่าวตอบว่า “วะอะลัย กุมมุสามวะเราะหุตุลลอฮิวะบะรอกาตุฮฺ” หลังจากนั้นเด็กกุมมือขึ้นมาจับ ครูจึงหันเข้าไปทักทายด้วยการกล่าวสลามเช่นเดียวกัน ถ้าเป็นผู้หญิงก็จับมือซึ่งกันและกันเมื่อกล่าวจบก็ยกมือขึ้นมาแตะที่หน้าอก ถ้าเป็นผู้ปกครองชายจะกล่าวทักทายโดยไม่จับมือกัน ในขณะที่กุมแถวครูจะเดินคุมบริเวณแถว ถ้าเด็กคนใดทำไม่ดีหรือไม่ถูกต้องก็จะกล่าวตักเตือนว่าถ้าทำอย่างนี้ อัลลอฮฺ(ซบ.)จะไม่รัก ถ้าใครทำดีก็จะกล่าวชมว่าดีมาก ทำอย่างนี้อัลลอฮฺ(ซบ.) จะรักมาก

นักเรียน

การแต่งกาย นักเรียนชายจะสวมเสื้อยืดแขนสั้น กางเกงขายาว หมวกสีขาว นักเรียนหญิง เสื้อแขนยาวปิดถึงข้อมือ กระโปรงยาวปิดถึงตาคู่ม ผ้าคลุมผม

ภาษาที่ใช้ ภาษาไทย และภาษาอาหรับเมื่อต้องการกล่าวถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

พฤติกรรมของเด็ก เด็กจะเดินเข้าไปสลามกับคุณครู และผู้ที่ใกล้เคียง ลักษณะที่แสดงออกว่าเริงแจ่มใส เมื่อเก็บของส่วนตัวแล้วจะออกมาวิ่งเล่น

ผู้ปกครอง

ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง

การแต่งกาย ถ้าเป็นเพศหญิงจะแต่งกายชุดเสื้อแขนยาว กระโปรงคลุมถึงตาตุ่ม ผ้ายืดสีระชะ แต่ผู้ปกครองของศูนย์ฯที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาบ่อยจะอยู่ในชุดลำลอง บางครั้งไม่ค่อยสวยงาม ผู้ปกครองที่เป็นเพศชายจะแต่งตัวสุภาพ มีเพียงบางส่วนที่นุ่งโสร่ง และสวมหมวกสีขาวเมื่อมาส่งบุตรหลาน

ปฏิสัมพันธ์ เมื่อพบกันจะกล่าวสวัสดีทั้งกับครูและผู้ปกครองด้วยกันเอง ส่วนใหญ่จะเข้าไปส่งถึงมือของคุณครู แสดงออกด้วยสีหน้าท่าทางที่ยิ้มแย้ม แจ่มใส

ตอนที่ 4 หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำทางการศาสนา ผู้บริหาร และครูผู้สอน และสังเกตศูนย์รับเลี้ยงเด็กประกอบกับการศึกษาเอกสาร แล้วนำเสนอตามหัวข้อที่ศึกษา โดยลำดับดังนี้

4.1 หลักสูตร

4.2 การจัดการเรียนการสอน

4.1 หลักสูตร

หลักสูตรในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันไปอย่างเห็นได้ชัดตามระดับความเคร่งครัดทางศาสนาอิสลาม ดังนี้

4.1.1 แนวคิดพื้นฐาน

4.1.1.1 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

ศูนย์ฯกลุ่มนี้มีแนวคิดพื้นฐานคล้ายคลึงกันว่าหลักสูตรควรประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

- ประสพการณ์หรือกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายในการเป็นมุสลิมที่ดี โดยมีหลักศาสนาเป็นแกนนำในการกำหนดหลักสูตร คือ

- หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยศรัทธาต่อเอกภาพของอัลลอฮ์ (ซบ.) การดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) การเป็นมุสลิมที่ดี หน้าที่ของมุสลิม การปฏิบัติศาสนกิจ การอ่านอัล-กุรอาน และประวัติศาสตร์อิสลาม

- ประสพการณ์หรือ กิจกรรมทางด้านภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เพื่อฝึกทักษะและเตรียมความพร้อมโดยบูรณาการเนื้อหาทางศาสนาเพื่อสอนโดยทางอ้อม

- ประสพการณ์หรือกิจกรรมทางด้านสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต โดยบูรณาการเนื้อหาทางศาสนาอิสลามเพื่อให้เกิดความศรัทธาและยำเกรงต่ออัลลอฮ์ (ซบ.)

- ประสพการณ์หรือกิจกรรมทางด้านสุขภาพอนามัย โดยทำแนวทางการปฏิบัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) เพื่อเป็นแบบอย่างเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติ

4.1.1.2 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

หลักสูตร ดังนี้

ศูนย์กลุ่มนี้มีแนวคิดพื้นฐานร่วมกันเกี่ยวกับสาระสำคัญใน

- ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่กำหนดในตารางกิจกรรมประจำวัน ซึ่งมีหลักการทางศาสนาเป็นแกนนำ คือ

- หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความศรัทธาต่ออัลลอฮ. (ชบ.) ศรัทธาต่อศาสนทูตองค์สุดท้ายคือท่านนบีมุฮัมมัด (ชล.) การปฏิบัติด้วยการปฏิญาณตนถึงความศรัทธาด้วยการกล่าวพระนามของอัลลอฮ. (ชบ.) การปฏิบัติตามแนวทางของท่านนบีมุฮัมมัด (ชล.)

- ประสบการณ์หรือกิจกรรมทางด้านทักษะภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ คณิตศาสตร์ มุ่งฝึกหัด ฟัง พูด อ่าน เขียน คิดเลขเร็ว

4.1.1.3 ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย

ดังนี้

ศูนย์กลุ่มนี้มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสาระในหลักสูตรร่วมกัน

- ประสบการณ์หรือกิจกรรมทางด้านการฝึกฝนทักษะด้านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เพื่อเตรียมความพร้อม

- ประสบการณ์หรือกิจกรรมทางด้านลักษณะนิสัย โดยให้มีประสบการณ์ทางศาสนาบ้างเล็กน้อย

สาระในหลักสูตรของศูนย์แต่ละกลุ่มสรุปเป็นตารางได้ดังนี้คือ

ตารางที่ 9 สารในหลักสูตรของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมจำแนกตามกลุ่ม

หลักสูตร	ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม					
	เคร่งครัดศาสนา: หลักทางศาสนา		สอดแทรกปานกลาง: หลักทางศาสนาและแนว การจัดการศึกษาปฐมวัย		สอดแทรกเล็กน้อย: แนวการจัดการศึกษา ปฐมวัย	
	เนื้อหา สาระ	การ ปฏิบัติ	เนื้อหา สาระ	การปฏิบัติ	เนื้อหา สาระ	การ ปฏิบัติ
<u>เนื้อหาสาระทางศาสนา</u>						
- หลักศาสนา *ศรัทธา ต่ออัลลอฮ.(ซบ.)	✓	✓	✓	—	—	—
*ศรัทธาในมลาอิกะฮ.	✓	—	—	—	—	—
*ศรัทธาในคัมภีร์อัล-กุรอาน	✓	✓	—	—	—	—
*ศรัทธาในศาสนทูต	✓	✓	✓	—	—	—
*ศรัทธาในวันพิพากษา	✓	—	—	—	—	—
*ศรัทธาต่อกฎกำหนด ภาวะการณ	✓	—	—	—	—	—
- หลักปฏิบัติ						
*การปฏิบัติตน	✓	✓	✓	✓	—	—
*การละหมาด	✓	✓	—	—	—	—
*การถือศีลอด	✓	—	—	—	—	—
*การบริจาคซะกาต	✓	—	—	—	—	—
*การประกอบพิธีฮัจญ์	✓	—	—	—	—	—
- แนวปฏิบัติตามแบบอย่าง ท่านนบีมุฮัมมัด (.ซล.)	✓	✓	✓	✓	—	—
- ภาษาอาหรับเพื่อเรียน คัมภีร์อัล-กุรอาน	✓	✓	✓	—	—	—
<u>เนื้อหาสาระพื้นฐานทาง การศึกษา</u>						
*ภาษาไทย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
*ภาษาอังกฤษ	✓	—	✓	—	✓	—
คณิตศาสตร์	✓	—	✓	—	✓	—

ศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาอย่างเคร่งครัด จะบูรณาการเนื้อหาทางศาสนาในวิชาภาษาไทย และ คณิตศาสตร์อย่างสม่ำเสมอทุกเรื่อง

ศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาปานกลางจะบูรณาการเนื้อหาทางศาสนาในวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในบางเรื่อง

ศูนย์ฯ สวดแทรกความเชื่อมั่นทางศาสนา น้อย จะไม่บูรณาการเนื้อหาทางศาสนาในวิชาภาษาไทย และ คณิตศาสตร์

4.2 การจัดการเรียนการสอน (แหล่งข้อมูล : เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครู)

การจัดการเรียนการสอนในศูนย์ฯ ทั้งสามลักษณะมีความสอดคล้องในด้าน การกล่าวถ้อยคำ การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย สารพื้นฐานทางทักษะ วิธีการสอน แบบบรรยาย การฝึกหัด การจัดภาพที่สัมพันธ์กับศาสนา สถานที่ประกอบอาหาร สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม แต่หลักปฏิบัติในศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยจะเลือก เพียงการปฏิบัติเรื่องการกล่าวปฏิญาณตนเท่านั้น ในขณะที่ศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาเคร่งครัดมาก และศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาปานกลาง มีความเห็น สอดคล้องกันในด้าน เครื่องแต่งกายตามหลักศาสนาอิสลาม และคุณสมบัติของครูเรื่องการ นับถือศาสนาอิสลาม การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน ประกอบด้วย การทักทาย การกล่าว ถ้อยคำ หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ แนวทางการปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) วิธี สอนโดยใช้การเป็นแบบอย่าง คุ่มชั้นเรียนโดยใช้ศรัทธาในศาสนาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ อย่างไรก็ตามศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง มีความเห็น สอดคล้องกับศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยในด้าน การคุ่มชั้นเรียนโดย การให้รางวัล แต่ลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดของศูนย์ฯ ที่สวด แทรกความเชื่อทางศาสนาเคร่งครัดมากคือ ด้านโครงการสอนระยะยาว แผนการสอน วิธีสอนที่ ให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดสถานที่สำหรับปฏิบัติตามหลักศาสนา เป็นต้น

4.2.1 ศูนย์ฯ ที่สวดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

การจัดการเรียนการสอนจะกำหนดแนวปฏิบัติของผู้เข้าเรียนคือ การแต่ง กาย เด็กผู้ชายจะต้องสวมเสื้อขาว คอเช็ด แขนปล่อย กางเกงขายาว หมวกสีขาว ถุงเท้าสีขาว รองเท้าดำ เด็กผู้หญิง จะต้องสวมกระโปรงยาวถึงตาตุ่ม เสื้อแขนยาวผ้าคลุมศีรษะ ถุงเท้าสีขาว รองเท้าสีดำ โดยกำหนดครูผู้สอนต้องนับถือศาสนาอิสลาม กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน ประกอบด้วย การทักทาย(สลาม) การกล่าวถ้อยคำ (การปฏิญาณตน และ การดูอาหุขอพรใน แต่ละอริยาบทที่กำหนดในตารางกิจกรรมประจำวัน หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ แนวทางการ

ปฏิบัติตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) การส่งเสริมพัฒนาการทางกาย สาระพื้นฐานทางทักษะภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ โดยมีโครงการสอนระยะยาว กำหนดเนื้อหาทางศาสนา และสาระพื้นฐานทางทักษะในแต่ละเดือน แต่ละวัน เพื่อช่วยให้ครูทราบถึงหัวข้อเรื่องและเนื้อหา เพื่อไปจัดทำแผนการสอนตลอดจนเลือกวิธีสอนโดยตรง ประกอบด้วย การบรรยาย การฝึกหัด หรือการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เช่น การแต่งกาย ตลอดจนวิธีที่เด็กจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการเล่น การคุมชั้นเรียนจะใช้ความศรัทธาในศาสนา คือ พระอัลลอฮ์ (ซบ.) และท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้คงอยู่และเพิ่มขึ้น

4.2.2 ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

การจัดการเรียนการสอนจะกำหนดแนวปฏิบัติของผู้เข้าเรียน คือ เครื่องแต่งกายตามหลักศาสนาอิสลาม เด็กผู้ชายจะต้องสวมเสื้อคอเชิดแขนปล่อย กางเกงขายาว หมวกสีขาว ถุงเท้าสีขาว รองเท้าดำ เด็กผู้หญิงจะสวมกระโปรงยาวถึงตาตุ่ม เสื้อแขนยาว ผ้าคลุมศีรษะ ถุงเท้าสีขาว รองเท้าดำ โดยกำหนดครูผู้สอนต้องนับถือศาสนาอิสลาม กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน ประกอบด้วย การทักทาย (สลาม) การกล่าวถ้อยคำ (การปฏิญาณตน) และการดุอาหุขอพรในแต่ละอริยาบถที่กำหนดในตารางกิจกรรมประจำวัน หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ แนวทางการปฏิบัติตามแบบอย่างนบีมุฮัมมัด การส่งเสริมพัฒนาการทางกาย สาระพื้นฐานทางการศึกษา วิธีสอนโดยการบรรยาย ฝึกหัด การเป็นแบบอย่าง มีวิธีการควบคุมชั้นเรียนโดยการให้รางวัลและการใช้ความศรัทธาในศาสนาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4.2.3 ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานทางศาสนาอิสลามน้อย

การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การกล่าวถ้อยคำหรือ การขอดุอาหุขอพร หลักการปฏิบัติ ในการปฏิญาณตน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย และสาระพื้นฐานทางการศึกษา มีวิธีสอนโดยตรงด้วยการบรรยายและฝึกหัด มีการคุมชั้นเรียนโดยการให้รางวัล

4.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้วิจัยพบว่าศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนชาวไทยมุสลิมที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาเคร่งครัดมากมีการจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาปานกลางในด้านการใช้วิธีสอนโดยตรง และให้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เช่น การกล่าวปฏิญาณตน การกล่าวดุอาหุขอพร การท่องคำคลั่งจ้อง รองลงมาคือ การเล่านิทานและการสาธิตให้ดูตามลำดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในหลักศรัทธา ในขณะที่ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยจะเน้นการเรียนการสอนด้านสาระพื้นฐานทางการศึกษา และมีการฝึกหัดโดยสอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาบ้างเล็กน้อย

4.4 พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน

จากการที่ผู้วิจัยไปสังเกตพบว่า ครูผู้สอนในศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมากจะเน้นหลักการทางศาสนาทั้งเนื้อหาสาระของหลักการ และแนวทางการปฏิบัติ โดยเด็กจะต้องเข้าใจและเกิดความศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์ (ซบ.) จึงก่อให้เกิดความสำนึกในการปฏิบัติ แม้ไม่ครูผู้สอนในบริเวณนั้น ส่วนศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลางเน้นหลักการปฏิบัติมากกว่าหลักศรัทธา ดังนั้น การปฏิบัติของเด็กจึงเกิดขึ้นโดยการควบคุมของครู ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นเองจากจิตสำนึก ในขณะที่ศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยจะไม่เน้นทั้งหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติ ดังนั้น พฤติกรรมทางศาสนาจึงเป็นเพียงการท่องจำ ไม่ได้ก่อให้เกิดพฤติกรรมทั้งชั่วคราวและถาวร

ตารางที่ 10 สาระในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์แต่ละลักษณะ

สาระ การจัดการเรียนการสอน	ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม		
	เคร่งครัดศาสนา หลักทางศาสนา	สอดแทรกปานกลาง หลักทางศาสนาและแนว ทางการจัดการศึกษาปฐมวัย	สอดแทรกเล็กน้อย แนวการจัดการ ศึกษาปฐมวัย
กำหนดตารางกิจกรรม			
ประจำวันที่ประกอบด้วย	✓	✓	-
- การทักทาย*	✓	✓	-
- การกล่าวถ้อยคำ*	✓	✓	✓
- หลักศรัทธา	✓	✓	-
- หลักปฏิบัติ	✓	✓	✓
- แนวทางการปฏิบัติตาม แบบอย่างนบีมุฮัมมัด(ซล.)	✓	✓	-
- ส่งเสริมพัฒนาการทาง กาย	✓	✓	✓
- สาระพื้นฐานทางทักษะ	✓	✓	✓
โครงการสอนระยะยาว	✓	-	-
แผนการสอน	✓	-	-
วิธีสอน			
- สอนโดยตรง	✓	✓	✓
- บรรยาย	✓	✓	✓
- ฝึกหัด	✓	✓	✓
- เป็นแบบอย่าง	✓	✓	-
- เรียนรู้ด้วยตนเอง	✓	-	-
วิธีคุมชั้นเรียน			
- สร้างข้อตกลงร่วมกัน	-	-	-
- ใ้รางวัล	-	✓	✓
- การใช้ศรัทธาใน ศาสนาเพื่อส่งเสริม พฤติกรรมที่พึงประสงค์	✓	✓	-

ตอนที่ 5 สื่อการเรียนการสอน (แหล่งข้อมูล : การสัมภาษณ์และสังเกตครูผู้สอนในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การใช้สื่อการเรียนการสอนของศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมากมีความสอดคล้องกับศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง โดยเฉพาะสื่อประกอบบทเรียนที่สัมพันธ์กับศาสนา สื่อประกอบการสอนของครู และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อยไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนนอกจากการเขียนบนกระดานดำ ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดสภาพแวดล้อม ศูนย์ฯ ทั้ง 3 ลักษณะเลือกใช้อย่างสอดคล้องกันโดยมีความแตกต่างเฉพาะสถานที่สำหรับการปฏิบัติตามหลักศาสนาของศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

5.1 ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

การเลือกสื่อการสอนที่ใช้ประกอบบทเรียนที่สัมพันธ์กับศาสนา เช่น หนังสือนิทานที่บูรณาการความเชื่อทางศาสนาเป็นเรื่องราวเพื่อเล่าให้เด็กฟัง สื่อประกอบการสอนของครูเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมในการเรียนรู้เรื่องศาสนา และยังจัดเตรียมสื่อประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมจะจัดตกแต่งด้วยภาพที่สัมพันธ์กับเนื้อหาทางศาสนา เช่น ภาพขั้นตอนการละหมาด ภาพตัวพยัญชนะ สระ ภาษาอาหรับ มีการจัดสภาพที่สอดคล้องกับการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การตั้งม้าหินอ่อนหน้าก๊อกน้ำเพื่อให้เด็กนั่งอาบน้ำละหมาด สถานที่ในการประกอบอาหาร สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นและบริเวณเพื่อใช้วิ่งเล่น

5.2 ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

เลือกสื่อประกอบบทเรียนที่สัมพันธ์กับศาสนาแต่ไม่ได้ทุกวิชา ครูมีการใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อให้เด็กเกิดความรู้และความเข้าใจที่เป็นรูปธรรม และจัดสื่อที่เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดสภาพแวดล้อม โดยใช้ภาพที่สัมพันธ์กับศาสนา เช่น คำขอดูอาห์ หรือการปฏิญาณตน การจัดสถานที่เพื่อการประกอบพิธีทางศาสนา หรือการปฏิบัติศาสนกิจ สถานที่ประกอบอาหารมีการจัดสภาพที่เป็นเอกเทศสนามเด็กเล่นมีบริเวณและเครื่องเล่นสนามเพียงพอ

5.3 ศูนย์ที่สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย

จัดสภาพภายในอาคารด้วยการใช้ภาพที่สัมพันธ์กับศาสนา เช่น ภาษาอาหรับ มีการจัดสถานที่ในการประกอบอาหารตามหลักการอิสลาม แบ่งเนื้อที่เพื่อจัดสนามเด็กเล่นแต่มีเพียงนิดหน่อย เครื่องเล่นสนามอยู่ในสภาพชำรุด

ตารางที่ 11 สาระในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

สาระในการเลือกใช้สื่อ การเรียนการสอน	ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม		
	เคร่งครัดศาสนา หลักทางศาสนา	สอดแทรกปานกลาง หลักทางศาสนาและแนว ทางการศึกษาปฐมวัย	สอดแทรกเล็กน้อย แนวการจัดการ ศึกษาปฐมวัย
สื่อการเรียนการสอน			
- สื่อประกอบบทเรียน ที่สัมพันธ์กับศาสนา*	✓	✓	-
- สื่อประกอบการสอน ของครู	✓	✓	-
- สื่อประกอบการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	✓	✓	-
การจัดสภาพแวดล้อม			
- ภาพสัมพันธ์กับศาสนา	✓	✓	✓
- สถานที่สำหรับการปฏิบัติ ตามหลักศาสนา*	✓	-	-
- สถานที่ประกอบอาหาร	✓	✓	✓
- สนามเด็กเล่น เครื่องเล่น สนาม	✓	✓	✓
เครื่องแต่งกายตามหลัก ศาสนาอิสลาม	✓	✓	✓
คุณสมบัติของครูเรื่อง การนับถือศาสนาอิสลาม	✓	✓	-

ตอนที่ 6 การวัดและการประเมินผล (แหล่งข้อมูล : ลักษณะผู้บริหารและครูผู้สอน)

การวัดและการประเมินผลในศูนย์ฯ ทั้ง 3 ลักษณะจะพบว่า การเลือกใช้วิธีประเมินได้ ยึดถือเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องกันทั้ง 3 ลักษณะ โดยเนื้อหาสาระใดที่มีเพียง เนื้อหาจะใช้การวัดและการประเมินด้วยการสนทนาซักถาม แต่ถ้าเนื้อหาใดมีการปฏิบัติด้วยจะ ใช้วิธีการวัดและการประเมินโดยการสังเกตด้วย การตรวจผลงานเป็นวิธีที่เลือกใช้กับเนื้อหาที่มีการปฏิบัติและการใช้แบบทดสอบจะใช้กับเนื้อหาสาระพื้นฐานทางการศึกษา

สรุปการใช้การวัดและการประเมินผล

ตารางที่ 12 : วิธีการวัดและการประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระ	ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม														
	เคร่งครัดศาสนา : หลักการศาสนา					สอดแทรกปานกลาง:หลักทางศาสนา และแนวการจัดการศึกษาปฐมวัย					สอดแทรกน้อย: แนวการจัดการศึกษา ปฐมวัย				
	สังเกต	ตรวจ ผล งาน	สนทนา ซัก ถาม	ทดสอบ ปาก เปล่า	แบบ ทดสอบ	สังเกต	ตรวจ ผล งาน	สนทนา ซัก ถาม	ทดสอบ ปาก เปล่า	แบบ ทดสอบ	สังเกต	ตรวจ ผล งาน	สนทนา ซัก ถาม	ทดสอบ ปาก เปล่า	แบบ ทดสอบ
เนื้อหาสาระทางศาสนา															
-หลักศรัทธา															
*ศรัทธาต่ออัลลอฮ.(ซบ.)	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
*ศรัทธาในมลาอิกะฮ.	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
*ศรัทธาในคัมภีร์อัล-กุรอาน	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
*ศรัทธาในศาสนทูต	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
*ศรัทธาในวันพิพากษา	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
*ศรัทธาต่อกฎกำหนดสภาวะการณ	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-หลักปฏิบัติ															
*การปฏิญาณตน	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	-	-
*การละหมาด	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 12 (ต่อ)

เนื้อหาสาระ	ศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม														
	เครื่งครัดศาสนา:หลักการศึกษา					สอดแทรกปานกลาง:หลักทางศาสนาและแนวการจัดการศึกษาปฐมวัย					สอดแทรกน้อย:แนวการจัดการศึกษาปฐมวัย				
	สังเกต	ตรวจ ผล งาน	สนทนา ซัก ถาม	ทดสอบ ปาก เปล่า	แบบ ทดสอบ	สังเกต	ตรวจ ผล งาน	สนทนา ซัก ถาม	ทดสอบ ปาก เปล่า	แบบ ทดสอบ	สังเกต	ตรวจ ผล งาน	สนทนา ซัก ถาม	ทดสอบ ปาก เปล่า	แบบ ทดสอบ
-หลักปฏิบัติ(ต่อ)															
*การถือศีลอด	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-
*การบริจาคซะกาต	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
*การประกอบพิธีฮัจด์	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-แนวปฏิบัติตามแบบอย่างท่าน นบีมูฮัมหมัด (ซล.)	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
-ภาษาอาหรับเพื่อเรียนคัมภีร์อัล- กุรอาน	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-
เนื้อหาสาระพื้นฐานทางการศึกษา															
-ภาษาไทย	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓
-ภาษาอังกฤษ	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓
-คณิตศาสตร์	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓

ตอนที่ 7 การจัดบริการให้แก่เด็กในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม

การนำเสนอข้อมูลในตอนนี ผู้วิจัยรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศูนย์ทั้งสามประเภทมีการจัดบริการที่เหมือนกัน คือ มีการจัดบริการทางด้านอาหารกลางวัน โครงการตรวจสุขภาพ แต่จะมีการจัดบริการที่ต่างกันคือ การจัดบริการด้านอาหารว่าง และบริการรถรับส่ง

7.1 ศูนย์ ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

ในด้านการจัดบริการด้านอาหารกลางวันจะมีการกำหนดตารางอาหารประจำสัปดาห์ เพื่อจัดให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการและความเหมาะสม แต่มีศูนย์ที่ไม่กำหนดรายการโดยให้แม่ครัวมุสลิมเป็นผู้ตัดสินใจโดยดูความเหมาะสมเรื่องราคาและฤดูกาล ในด้านการจัดหรือประกอบอาหารจะอยู่บนหลักการของมุสลิม ซึ่งประกอบด้วยการกล่าวคำ วิธีการ และสิ่งที่เป็นข้อห้าม ด้านการจัดอาหารว่าง ซึ่งมีความแตกต่างกันโดยศูนย์ที่ 2 และศูนย์ที่ 3 จัดทำขนมให้เด็ก ขณะที่ศูนย์ที่ 1 ให้ผู้ปกครองนำเงินมาเพื่อให้ครูซื้อขนมไว้ให้

ส่วนในด้านบริการทางสุขภาพมีการกำหนดการตรวจสุขภาพจากความร่วมมือของศูนย์อนามัยที่อยู่ใกล้สถานที่ตั้ง ถ้าเลือกได้จะเลือกหมอผู้ชายให้ตรวจเด็กผู้ชาย หมอผู้หญิงให้ตรวจเด็กผู้หญิง และในด้านรถรับส่งศูนย์ที่ 1 และศูนย์ที่ 2 ให้เดินทางร่วมกับผู้ปกครอง เด็กคนอื่นเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ศูนย์ที่ 3 จัดให้มีบริการรถรับส่ง

7.2 ศูนย์ ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

ในด้านการจัดบริการด้านอาหารกลางวันทั้งสามศูนย์จะมอบหน้าที่ให้แม่ครัวมุสลิมเป็นผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่การจัดซื้อ ประุง และเก็บ โดยไม่กำหนดรายการล่วงหน้า ด้านการตรวจสุขภาพศูนย์ที่ 4 มีการตรวจสุขภาพจากศูนย์อนามัยใกล้ที่ตั้งของศูนย์ ส่วนศูนย์ที่ 5, 6 และ 7 จะมีหมอมาตรวจสุขภาพเดือนละครั้ง

ส่วนด้านการจัดบริการอาหารว่าง ศูนย์ที่ 4, 6 และ 7 จัดบริการอาหารว่าง ส่วนศูนย์ที่ 5 ไม่จัดให้ เด็กต้องนำเงินมาซื้อเองโดยฝากเงินไว้กับครูเป็นรายเดือนและรายวัน ด้านการจัดรถรับส่ง ศูนย์ส่วนใหญ่จัดบริการเพื่อความสะดวกของผู้ปกครอง มีเฉพาะศูนย์ที่ 4 และศูนย์ที่ 6 ที่ไม่จัดให้

7.3 ศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย

ในด้านการจัดบริการอาหารกลางวันศูนย์ต่างๆมอบหน้าที่ให้แม่ครัวมุสลิมเป็นผู้จัดซื้อ ประุง เช่นเดียวกับ 2 กลุ่มข้างต้น ด้านโครงการตรวจสุขภาพได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์อนามัยใกล้ๆ

ส่วนบริการด้านอาหารว่างไม่ได้จัดให้ เด็กต้องเตรียมเงินมาซื้อเอง ไม่มีการจัดบริการรถรับส่ง

ส่วนบริการด้านอาหารว่างนั้นทั้งสองศูนย์ไม่ได้จัดให้ เด็กต้องเตรียมเงินมาซื้อเอง ตลอดจนไม่มีการจัดบริการรถรับส่ง

ตารางที่ 13 สรุปบริการที่ศูนย์ต่างๆจัดให้แก่เด็ก

หลักการ	สวดแทรกเคร่งครัด ศูนย์ที่			สวดแทรกปานกลาง ศูนย์ที่			สวดแทรกน้อย ศูนย์ที่		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
อาหารกลางวัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
อาหารเสริม	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-
ตรวจสอบสุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
บริการรถรับส่ง	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-

ตอนที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครองและชุมชน

การนำเสนอข้อมูลในตอนนี ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปกครอง ซึ่งในแต่ละศูนย์ฯ จะมีแนวความคิดที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

ศูนย์ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องในด้านนโยบายการให้ข่าวสารแก่ผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์วัยเลี้ยงเด็ก อย่างไรก็ตามศูนย์ฯ ที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง มีแนวทางการสร้างความสัมพันธ์แตกต่างกับศูนย์ฯ ที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอื่นในเรื่องต่อไปนี คือ ด้านการวางแผนและกำหนดโครงการในการติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ฯ ผู้ปกครอง และชุมชน ด้านการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และด้านการเข้ามีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนของศูนย์ฯ

8.1 ศูนย์ฯ ที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

ทุกศูนย์ฯ มีนโยบายการให้ข่าวสารแก่ผู้ปกครอง เพื่อต้องการชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงปรัชญา การดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่ตั้งอยู่บนหลักการทางศาสนาอิสลาม ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ความเชื่อพื้นฐานด้านนโยบาย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหาร การบริการที่จัดให้แก่เด็กในศูนย์ฯ ซึ่งช่วยผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกศูนย์วัยเลี้ยงเด็กให้กับบุตรหลานของตน ซึ่งกำลังมีความต้องการเนื่องจากแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีผู้ดูแลและสอนการปฏิบัติพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็กมุสลิม ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าเด็กที่เข้าเรียนในศูนย์ฯ จะมีความรู้ทางศาสนา ด้านหลักความศรัทธาและหลักปฏิบัติ ซึ่งผู้ปกครองเชื่อว่าความรู้ทางศาสนาที่ถูกปลูกฝังในตัวเด็กจะสร้างความแข็งแกร่งไม่เอนเอียงหรือถูกผสมผสานทางวัฒนธรรมในสังคมได้ง่ายๆ ตลอดจนมีความรู้ทางวิชาการที่สัมพันธ์กับวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ฯ ที่มุ่งให้เกิดความร่วมมือและมีทิศทางเดียวกัน ศูนย์ฯ จะต้องช่วยให้ชุมชนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของศูนย์ฯ โดยมีการวางแผนและกำหนดโครงการที่ชัดเจน เช่น วางแผนว่าในรอบปีควรแจ้งเรื่องใดให้ผู้ปกครองทราบโดยกำหนดเวลาและวิธีการปฏิบัติ โดยการจัดปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเรื่องความสำคัญของเด็ก การจัดการเรียนการสอนและแนวทางช่วยเหลือของผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีทางการปฏิบัติหรือการสอนโดยตรง เช่น การปฏิบัติศาสนกิจหรือการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการพัฒนาเด็กทั้งที่บ้านและที่ศูนย์ฯ จากความร่วมมือระหว่างศูนย์ฯและผู้ปกครอง ในด้านกิจกรรมของศูนย์ฯและด้านการเงิน จะเป็นประโยชน์ทั้งเพื่อกับตัวเด็ก เพื่อการพัฒนาศูนย์ฯและเพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครอง นอกจากนี้ศูนย์ฯยังถือว่าในขณะเดียวกันทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงควรร่วมกิจกรรมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางศาสนาหรือการพัฒนาชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน และจะเป็นเกราะป้องกันให้พ้นหรือห่างไกลจากความชั่วร้าย ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพ ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาเด็กบนพื้นฐานหลักศาสนาจึงควรที่จะอาศัยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ บ้าน ศูนย์ฯ และชุมชน

8.2 ศูนย์ฯ ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

ในการให้ข่าวแก่ผู้ปกครองเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานของศูนย์ฯ และเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างศูนย์ฯ กับบ้านนั้น ศูนย์ฯ เหล่านี้ไม่ได้มีการวางแผนหรือจัดเป็นโครงการที่แน่นอน การจัดมักจัดในลักษณะของการสื่อสาร โดยใช้ปากเปล่าเมื่อผู้ปกครองมารับและมาส่งเด็ก ในกรณีพิเศษ เช่น การแสดงประจำปี จะมีการกำหนดเวลาของงานซึ่งเป็นการส่งเสริมการแสดงออกของเด็ก และการพบปะสังสรรค์ระหว่างศูนย์ฯ ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดเวลา ทั้งเมื่ออยู่ศูนย์ฯ และบ้าน มีการปฐมนิเทศเด็กที่เข้าใหม่จัดให้ผู้ปกครองทราบถึงการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ฯ ในขณะที่เดียวกันศูนย์ฯ ก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยการจัดการแสดงหรือการเปิดร้านเพื่อหารายได้ ดังนั้น แม้ว่าคนในชุมชนบางครอบครัวจะไม่มีบุตรหลานของตนอยู่ในศูนย์ฯ แต่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมของศูนย์ฯ ด้วยการร่วมชมงานหรือการแสดงที่ทางศูนย์ฯ จัด ตลอดจนร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อพัฒนาศูนย์ฯ ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ที่หล่อหลอมความเป็นมุสลิมให้แก่เด็กโดยมีสภาพแวดล้อม คือ ด้วยสถานที่และบรรยากาศที่ห้อมล้อมด้วยวัฒนธรรมอิสลาม

8.3 ศูนย์ฯ ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย

ในการให้ข่าวแก่ผู้ปกครองเพื่อให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงานของศูนย์ฯ ศูนย์ฯ เหล่านี้ไม่มีการวางแผนในเรื่องที่จะพบปะกับผู้ปกครอง ส่วนด้านการปฐมนิเทศทางศูนย์ฯ ไม่ได้จัด แต่จะให้ข่าวสารแก่ผู้ปกครองในใบสมัคร ในการขอความช่วยเหลือระหว่างผู้ปกครองกับศูนย์ฯ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก คือ ต้องการให้ผู้ปกครองดูแลเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน ให้สอดคล้องกับการสอนที่ศูนย์ฯ ทั้งเรื่องของการเป็นแบบอย่างที่ดีและการปฏิบัติทั่วไป ตลอดจนการดูแลการบ้าน ด้านความสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรมดังกล่าว แต่ทางศูนย์ฯเองถ้ามีโอกาสก็อยากจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนบ่อยๆ

สรุปกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับบ้านและโรงเรียนที่ศูนย์ฯ แต่ละแห่งจัด ได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 สรุปกิจกรรมความสัมพันธ์ศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง และชุมชน

กิจกรรมความสัมพันธ์ ศูนย์ฯ-ผู้ปกครอง-ชุมชน	สอดแทรกเคร่งครัด			สอดแทรกปานกลาง			สอดแทรกน้อย		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
การประชุมนิเทศ	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-
ข่าวสารผู้ปกครอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-- โบสถ์นคร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
-- จดหมายข่าว	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-
-- บ้านทึกในการบ้าน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
-- การบอกกล่าว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
กิจกรรมในวันสำคัญ									
-- วันสำคัญ	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
-- ความสัมพันธ์ศูนย์ฯ ผู้ปกครองและชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-

จากการสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนาเกี่ยวกับนโยบายด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในศูนย์ฯ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นโยบายของมัสยิดในการช่วยเหลือชุมชน

มัสยิดประกอบด้วยคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด โดยประชาชนเป็นผู้เสนอชื่อและคัดเลือก เรียกว่า “สัปบุรุษของมัสยิด” จะพัฒนาชุมชนในด้านศาสนา สาธารณสุข การศึกษา และสวัสดิการ ดังนั้นในด้านการศึกษา ประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิดจึงอาจทำโครงการในด้านการจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาในตอนเย็น และศูนย์พัฒนาเด็กในตอนกลางวัน เพื่อวางพื้นฐานหลักศาสนาอิสลามให้กับเด็ก ด้านสาธารณสุขจัดตั้งคลินิก ด้านสวัสดิการจัดเป็นสหกรณ์

2. นโยบายของมัสยิดที่เกี่ยวกับศูนย์ฯ

เพื่อพัฒนาทางด้านการศึกษาสำหรับเด็กในชุมชนมุสลิมบนพื้นฐานของหลักศาสนาอิสลาม เพื่อส่งเสริมให้มัสยิดเกิดคุณค่าขึ้น ผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องเน้นและมุ่งส่งเสริมในเรื่องของการศึกษาแก่เยาวชนตั้งแต่เด็กเล็กๆ เพื่อให้สังคมมุสลิมมีคุณภาพ น่าอยู่อาศัย

3. บทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯรับเลี้ยงเด็กในการอบรมสั่งสอนตามหลักศาสนาแทนพ่อแม่ ศูนย์ฯรับเลี้ยงเด็กเปรียบเสมือนบ้าน ครูเปรียบเสมือนแม่ ซึ่งต้องอบรมเลี้ยงดูตาม

หลักศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยการเลียนแบบและการฝึกปฏิบัติ มัสยิดและศูนย์พัฒนาเด็กหรือโรงเรียนสอนศาสนาเปรียบเสมือนอาหารที่เรารับประทานกับ ลมหายใจที่ต้องมีควบคู่กันไป

4. การดำเนินการร่วมกับศูนย์เพื่อส่งเสริมเด็กให้พัฒนาตามวัตถุประสงค์ เป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้ในเรื่องศาสนาที่ศูนย์มีปัญหาแต่ไม่ใช่หน้าที่โดยตรง เป็นผู้ติดต่อประสานงานในการหาทุนเพื่อบำรุงและพัฒนาทางด้านต่างๆ ทั้งศูนย์พัฒนาเด็ก และโครงการอื่นๆ แต่สิ่งต่างๆ จะสำเร็จลุล่วงได้ดีก็ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน เพราะทุกคนก็อยากเห็นลูกหลานมุสลิมมีความรู้ทางศาสนาตั้งแต่เด็ก ๆ

5. ความเหมาะสมในการทำหน้าที่การสอนศาสนาของศูนย์รับเลี้ยงเด็ก มีการสอนศาสนาที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติและสร้างหลักศรัทธาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการเรียนรู้ได้ เพราะเห็นได้จากการขอดูอาของเด็ก และทำละหมาดได้ พ่อแม่จะรู้สึกชื่นใจและเป็นสุข เมื่อเห็นลูกๆ อาบน้ำละหมาด ชูยุด นั่งตะฮียัด ให้สละม และไม่มีเสียงใดที่พ่อแม่จะชื่นใจเท่าได้ยินเสียงลูกอ่านกุรอ่านในละหมาดได้

พ่อแม่มีความพึงพอใจสูงต่อผลที่ปรากฏในตัวลูกเมื่อเข้าเรียนในศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ดังที่ผู้ปกครองท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ ดีมากเลยเพราะเด็ก ๆ สามารถปฏิบัติหลักการพื้นฐานที่เหมาะสมได้ ผู้ใหญ่เห็นแล้วชื่นใจ พ่อ แม่เห็นแล้วเป็นสุขเพราะไม่มีภาพใดที่จะชื่นใจเท่าลูก ๆ ของเราอาบน้ำละหมาด ยืนละหมาด ชูยุด นั่งตะฮียัด ให้สละมและไม่มีเสียงไหนที่พ่อแม่เคยได้ยินจะรื่นหูสบายกายเท่าได้ยินเสียงลูกกุรอ่านในละหมาด”

6. บทบาทของมัสยิดและชุมชนร่วมกับศูนย์รับเลี้ยงเด็กในการสอนศาสนา มัสยิดและชุมชนควรมีบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน

มัสยิดและชุมชนจะต้องมีบทบาทในการสร้างคนในสังคมมุสลิมให้มีความ ย่าเกรงและศรัทธาต่ออัลลอฮฺ(ซบ.) เพราะสังคมทุกวันนี้เราต้องดำเนินชีวิตโดยรายรอบไปด้วยคนต่างศาสนาโดยเฉพาะเด็ก ๆ ถ้าเราไม่ระมัดระวังลูกหลานของเราจะค่อยๆ ซึมซับสิ่งรอบกายเข้ามาในจิตใจจนแยกไม่ออกว่า สิ่งใดคือคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยผู้ใหญ่จะต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างนับจากพ่อแม่ ครู สถานศึกษา และคนรอบข้างในชุมชน

7. การประสานงานระหว่างศูนย์กับมัสยิดและชุมชนเพื่อสอนศาสนาเด็ก เหมาะสมแล้ว โครงการบางอย่างจำเป็นต้องให้อิสระในการบริหาร แต่เมื่อมีปัญหา ก็จะประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางแก้ไข

8. การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชนเพื่อช่วยเหลือศูนย์รับเลี้ยงเด็ก มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการบ้าง คือ เขตกรุงเทพมหานคร หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประจำเขตที่ศูนย์จัดตั้งเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านอาคารสถานที่ หรือการพัฒนาบุคลากร

ตอนที่ 9 การบริหารการศึกษาในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม

ในการนำเสนอของข้อมูลของตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้นำศาสนา โดยเสนอตามหัวข้อที่ศึกษาโดยลำดับดังนี้

9.1 ประชัญญาและนโยบาย

9.2 การจัดการภายในศูนย์ฯ

9.1 ประชัญญาและนโยบาย

ประชัญญาและนโยบายของศูนย์ฯที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก ศูนย์ฯที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง ศูนย์ฯที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดดังนี้

9.1.1 ศูนย์ฯที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

9.1.1.1 ประชัญญาหรือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ปฐมวัย

ศูนย์ฯกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า การศึกษาคือความพยายามที่มนุษย์เสาะแสวงหาความรู้เพื่อให้ตนเองรู้จักผู้สร้างซึ่งทำให้เขาสำนึกว่า เขาคือใคร ควรดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่ออะไร กล่าวได้ว่า การศึกษาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดในการสร้างคนให้มีศักยภาพ มีคุณภาพสูงขึ้น มีความศรัทธาและยำเกรงต่ออัลลอฮฺ (ซบ.) และมีจริยธรรมในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัยซึ่งถือว่าเป็นสมบัติอันมีค่าที่พระอัลลอฮฺ (ซบ.) ทรงประทานให้ จึงเป็นหน้าที่สำหรับพ่อแม่ที่จะอบรมสั่งสอนด้านศาสนาซึ่งประกอบด้วย การอ่านอัล-กุรอาน ฮะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) ภาษาอาหรับ หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักการทางด้านจรรยาบรรณ เพื่อให้เด็กชายซึ่งมีความภาคภูมิใจ และมีความรู้อย่างจริงจังในศาสนาอิสลาม การเป็นมุสลิมที่ดี

9.1.1.2 ด้านการดำเนินงาน

ศูนย์ฯทั้งสามในกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันในการดำเนินงาน ดังนี้ศูนย์ฯที่ 1 และศูนย์ฯที่ 2 ศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนบนพื้นฐานของหลักการอิสลาม เพื่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมุสลิมที่ดี เป็นสมาชิกที่สังคมต้องการ

ศูนย์ฯที่ 3 ศึกษานโยบายของรัฐที่สอดคล้องกับหลักการทางศาสนาที่กล่าวว่า เด็กอยู่ในวัยแรกเกิด - 6 ปี เป็นวัยที่สำคัญถ้าได้รับการฝึกหัดให้เคยชินกับ จรรยาบรรณที่งาม ก็จะก่อให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีติดตัวเมื่อเติบโตใหญ่ สิ่งแวดล้อมที่ดีจะเป็นสถานที่ที่สร้างบุคลิกภาพ อุดมคติ และค่านิยมที่ดีงาม โดยเฉพาะความศรัทธาและความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ (ซบ.)

9.1.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ฯที่ 1, 2 และ 3 มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกันในด้านการจัดประสบการณ์ทางด้านหลักศรัทธา หลักปฏิบัติและจริยธรรม คุณธรรมตามวัฒนธรรมอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กมุสลิมให้มั่นคงในอิสลาม และเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองของเด็กในชุมชน อันเนื่องจากความจำเป็นที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ตลอดจนเพื่อปกป้องคุ้มครองลูกหลานให้พ้นจากไฟนรก ด้วยการสอนศาสนาและสร้างสิ่งแวดล้อมให้อยู่บนพื้นฐานหลักการอิสลาม โดยศูนย์ฯที่ 3 มีสาระเพิ่มเติมในเรื่อง การบูรณาการกิจกรรมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กโดยมีประสบการณ์ตรง กระทำด้วยตนเองจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆมากที่สุด ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยยึดหลักเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในบางเรื่อง

9.1.1.4 วัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็ก

ศูนย์ฯทั้ง 3 ศูนย์ฯมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกันในเรื่องการพัฒนาเด็กในประเด็นต่อไปนี้เป็นคือ เพื่ออบรมเด็กให้เรียนรู้ มีประสบการณ์ต่อหลักศรัทธา และหลักการปฏิบัติตามขอบเขตอิสลาม ตลอดจนจริยธรรมในการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด เพื่อให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์จากศูนย์ฯ ก่อนอายุถึงเกณฑ์ภาคบังคับ เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองในการปูพื้นฐานการศึกษาของเด็ก ศูนย์ฯที่ 1 และศูนย์ฯที่ 3 มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับศูนย์ฯที่ 2 คือ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีความมั่นคงในศาสนาอิสลามตั้งแต่เด็กด้วย

9.1.1.5 แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ฯที่ 1, 2 และ 3 มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น การบริหารทั่วไปในด้านวิชาการ งานสนับสนุนวิชาการ และงานบริหารบุคลากร จะอยู่บนพื้นฐานหลักการของอิสลาม โดยงานวิชาการจะบูรณาการเนื้อหาตามหลักการอิสลามเพื่อใช้อบรมสั่งสอนเด็ก งานสนับสนุนวิชาการประกอบด้วย งานการเงิน อาคารสถานที่ บริการที่จัดให้แก่เด็กอยู่บนพื้นฐานของหลักการอิสลามว่าด้วยการเสียสละเงินของผู้ปกครองเพื่อใช้ในการสร้างบำรุงอาคารสถานที่ ช่วยเหลือครู ตลอดจนจัดบริการเรื่องอาหารกลางวัน อาหารว่างที่จะบำรุงบุตรหลานในหนทางของอัลลอฮฺ (ซบ.) และการบริหารบุคลากรมีนโยบายในการคัดเลือกผู้ที่จะเป็นครูสอนว่าจะต้องเป็นมุสลิม เพราะครูเป็นผู้ดูแลให้ความรู้แก่เด็กในการอบรมและให้ความรู้ด้านศาสนาเพื่อให้เขาเป็นมุอฺมิน (ผู้ศรัทธายำเกรงต่ออัลลอฮฺ(ซบ.)อย่างแท้จริง) ไม่ใช่แค่มุสลิม

ศูนย์ฯที่ 3 จะมีสาระเพิ่มเติมในเรื่องของหลักการสอนโดยยึดความต้องการของเด็กในการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจัดวิชาการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กในเชิงการทดลองด้วยตนเอง การสร้างความคิดเชื่อมโยงจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เด็กพบเห็นเข้ากับคำสอนในอัล-กุรอาน เช่น การมีเอกภาพของอัลลอฮฺ(ซบ.)กับลม โดยการเป่า

ลมหรือนำลูกโป่งมาปล่อยลม และอธิบายว่า “เราว่ามิลมเพราะลูกโป่งพอง แต่เราไม่รู้ว่ามีรูปร่างอย่างไร อัลลอฮฺ(ซบ.)เราก็ไม่ทราบ แต่เราจะเห็นพระองค์ในวันกิยามะห์(วันอาสานแห่งโลกนี้)” (คำพูดครูในขณะที่จัดการเรียนการสอน)

9.1.1.6 การเน้นหรือสอดแทรกความเชื่อทางศาสนา

ศูนย์ที่ 1, 2 และ 3 มีความเห็นสอดคล้องในเรื่องของ หลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ คุณธรรม โดยผู้ที่รับผิดชอบจะต้องสอนเด็กเพื่อให้เด็กได้รู้จักหน้าที่ของตนเอง เมื่อพูดได้เขาจะต้องกล่าวคำว่า “ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ” (ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺองค์เดียวเท่านั้น) และเขาจะต้องรู้จักท่านนบีมุฮัมมัด(ซล.) ซึ่งเป็นศาสนทูตของพระองค์ เพื่อให้เกิดศรัทธาเพราะหลักศรัทธาจะนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น ศรัทธาในท่านนบีมุฮัมมัด(ซล.) ด้วยการนำคำสอนและแบบฉบับของท่านเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การอาบน้ำละหมาดและละหมาดในช่วงเวลากลางวัน เรียกว่า ละหมาดดูฮริอฺ ปฏิบัติ 4 รอกอัต ศูนย์ที่ 1 และศูนย์ที่ 2 มีความแตกต่างกับศูนย์ที่ 3 ในเรื่องการปฏิบัติ เช่น ดัดการขอพรบางส่วนออกด้วยเหตุผลว่าไม่ได้ทอ้งพร้อมกันจึงทอ้งไม่ได้

ส่วนศูนย์ที่ 3 จะให้ปฏิบัติในช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กมองเห็นความสัมพันธ์ของการสอนและการปฏิบัติในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เช่น เมื่อรับประทานข้าวเสร็จก็จะดูอาหฺ ขอพรหลังรับประทานข้าวเป็นรายบุคคล เมื่อดื่มน้ำก็ต้องนั่งต่าเป็นต้น

9.1.1.7 การดำเนินกิจกรรมในศูนย์

อาจกล่าวได้ว่าศูนย์ที่ 1 เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาความต้องการของชุมชนในการนำบุตรหลานมาเข้าเรียนซึ่งมีจำนวนมากจะต้องกำหนดระยะเวลาในการเปิดรับสมัคร และคำชมจากผู้ปกครองในการประพฤติปฏิบัติของบุตรหลานตามวัฒนธรรมอิสลามและมีความเป็นตัวของตัวเองเช่นเดียวกับศูนย์ที่ 2 โดยศูนย์ที่ 2 อาจขยายจำนวนห้องเพิ่มได้เพราะมีอาคารเรียนเพียงพอและมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอที่จะอุปการะครูผู้สอนเพิ่มได้อีก เพื่อสนองนโยบายในการแบ่งเบาภาระผู้ปกครองและการดูแลเด็กมุสลิมด้วยผู้รู้ทางศาสนา

ศูนย์ที่ 3 มีเป้าหมายที่ต่างกันออกไปบ้าง โดยการดำเนินกิจกรรมในศูนย์ฯ บรรลุเป้าหมายตามนโยบายในด้านการพัฒนาเด็กได้สอดคล้องกับหลักศาสนา ในเรื่องการศรัทธา การปฏิบัติ คุณธรรมและจริยธรรม แต่เมื่อเด็กเรียนถึงชั้นอนุบาล 3 ปริมาณของการลาออกมีมากจนน่าตกใจ เพราะผู้ปกครองพาลูกของตนไปเรียนในโรงเรียนอนุบาล 3 ที่เน้นการอ่านเขียนคิดเลขเพื่อเตรียมตัวสอบเข้าชั้นประถมศึกษา ทำให้ผู้บริหารต้องทบทวนนโยบายและหลักสูตรในการเรียนการสอน ตลอดจนแนวทางในการบริหาร โดยคาดว่าอาจตั้งนโยบายใหม่โดยเน้นเด็กยากจนและเด็กกำพร้า ตลอดจนหาวิธีเปลี่ยนสังกัดจากกรมประชาสงเคราะห์มาเป็นสำนักพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร เพราะมีเงินช่วยเหลือครูในบาง

ส่วน เป็นการลดภาระ และคงหลักสูตรการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาเน้นการเตรียมความพร้อมได้เหมือนเดิมหรืออาจจะคงเป้าหมายบุตรหลานของคนในชุมชนแล้วปรับเปลี่ยนหลักสูตรเป็นการอ่านออกเขียนได้

9.1.1.8 ที่ปรึกษาวิชาการของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิม ศูนย์ที่ 1, 2 และ 3 มีที่ปรึกษาแต่ไม่เป็นทางการ ดังนี้คือ ในศูนย์ที่ 1 จะได้รับคำแนะนำจากกลุ่มมุสลิมที่จัดการศึกษาในลักษณะเดียวกัน ศูนย์ที่ 2 ส่วนใหญ่จะเป็นผู้จัดสัมมนากลุ่มมุสลิมที่จัดศูนย์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาบ่อยๆ โดยมีอาจารย์ทinker มีหิรัญ เป็นผู้จัด ศูนย์ที่ 3 มักจะศึกษาและเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ที่จัดและการสัมมนากลุ่มมุสลิมที่จัดการศึกษาในระดับนี้ทั้งในรูปของศูนย์พัฒนาเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก และโรงเรียนอนุบาลโดย อาจารย์ยะยา ทองทา

9.1.1.9 กิจกรรมพิเศษ

ศูนย์ที่ 1, 2 และ 3 ไม่มีการจัดกิจกรรมพิเศษประจำสัปดาห์แต่จะจัดกิจกรรมพิเศษในเทศกาลตามวาระ เช่น

ศูนย์ที่ 1 จะจัดการแสดงของเด็กในวันงานประจำปี

ศูนย์ที่ 2 จะจัดการแสดงของเด็กในวันอีดิลฟิตรี

ศูนย์ที่ 3 จะจัดการแสดงของเด็กในวันปิดภาคเรียน

9.1.1.10 การติดต่อกับผู้ปกครอง

ศูนย์ที่ 1, 2 และ 3 มีโครงการที่สอดคล้องกัน คือ โครงการประชุมพิเศษผู้ปกครองนักเรียนใหม่ก่อนเปิดภาคเรียน โครงการประชุมผู้ปกครองปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง โครงการพบกันในวันสำคัญ วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก ทั้งนี้โดยมีวิธีการที่สอดคล้องกันคือ การชอกด้วยปากเปล่าเมื่อเวลาผู้ปกครองมารับ-ส่งบุตรหลาน การเขียนลงไปในสมุดการบ้านของเด็ก การมีจดหมายอย่างเป็นทางการเพื่อแจ้งผู้ปกครอง

9.1.1.11 การนิเทศผู้บริหารเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ศูนย์ที่ 1 และศูนย์ที่ 3 มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจัดสัมมนาการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพิ่มพูนความรู้ใหม่ที่ควรคำนึงถึง และจัดให้เหมาะสมกับเด็กโดยการสัมมนาเป็นกลุ่มใหญ่แล้วแยกเป็นกลุ่มย่อย มีวิทยากรร่วมกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

ส่วนศูนย์ที่ 2 มีความเห็นเรื่องการบริหารควรจะเป็นการสัมมนากลุ่มผู้บริหารของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในชุมชนไทยมุสลิม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็นในกลุ่มคนที่มีแนวทางและแนวปฏิบัติเดียวกัน

9.1.1.12 การนิเทศครูผู้สอน

ศูนย์ฯที่ 1 และ 2 ไม่มีการนิเทศการสอนแต่จะให้คำปรึกษา เมื่อครูมีปัญหาและจะมอบความไว้วางใจให้แก่ครูผู้สอนโดยมีแนวทางในการปฏิบัติให้ ศูนย์ฯที่ 3 มีการนิเทศการสอนโดยให้ครูเขียนแผนการสอนส่ง และจะช่วยเพิ่มเติมให้เหมาะสม ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ในบางครั้งจะร่วมสอนเพื่อเป็นตัวอย่าง

9.1.1.13 วัตถุประสงค์ กระบวนการ และรูปแบบในการนิเทศ

เนื่องจากศูนย์ฯที่ 1 และ 2 ไม่มีการนิเทศจึงไม่มีการกำหนด วัตถุประสงค์ กระบวนการและรูปแบบให้การนิเทศ ส่วนศูนย์ฯที่ 3 ที่นิเทศมีวัตถุประสงค์ในการนิเทศเพื่อช่วยครูผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ให้ความเข้าใจแก่ครูในเรื่องการช่วยเหลือโดยเน้นการนิเทศแบบไม่เป็นทางการ เมื่อมีช่วงพักที่ตรงกันก็อาจสนทนาเกี่ยวกับปัญหา โดยมีการนิเทศอย่างเป็นทางการบ้างเมื่อแผนการสอนมีปัญหาโดยการสอนให้ดู และอาจนัดไปดูการสอนและให้กำลังใจเสริมตลอดเวลา

9.1.2 ศูนย์ฯที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

9.1.2.1 ปรัชญาหรือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ฯทั้งสี่ศูนย์ฯมีความเห็นสอดคล้องกันว่า วัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญที่สุด เด็กกำลังอยากรู้อยากเห็น สามารถเรียนรู้เร็ว จำเร็ว ดังนั้น จึงควรสอนให้เด็ก รู้จักการปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมงามหลักการอิสลาม มีความศรัทธาในอัลลอฮฺ(ซบ.) ซึ่งเป็นพระเจ้าองค์เดียวและมีพระนบีมุฮัมมัด (ซล.) เป็นศาสนทูตองค์สุดท้าย ตลอดจนมีความรู้ทางวิชาการ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ มีภาษาอาหรับบ้างเล็กน้อย เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางศาสนาในระดับต่อไป

9.1.2.2 ด้านการดำเนินงาน

ศูนย์ฯทั้งสี่ศูนย์ฯมีความเห็นสอดคล้องในเรื่องการจัดหรือ ดำเนินการว่าจะต้องอยู่บนหลักการของศาสนาอิสลามที่มุสลิมทุกคนจะต้องเป็นผู้ศึกษาและเผยแผ่ศาสนา ในขณะที่เดียวกันก็คำนึงถึงสังคมที่อยู่ภายนอก ดังนั้นการดำเนินงานจึงอยู่ในรูปของศูนย์ฯอิสระที่บริหารงาน จัดหลักสูตรการเรียนการสอน วัดและประเมินผลอย่างยืดหยุ่น ดังนั้น ศูนย์ฯที่ 6 และ ศูนย์ฯที่ 7 จึงมีประเด็นที่แตกต่างจากศูนย์ฯอื่น คือ การรับนักเรียนที่พ่อแม่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามเข้าเรียนด้วย

9.1.2.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ฯทั้งสี่ศูนย์ฯมีความเห็นสอดคล้องกันในการตั้งศูนย์ฯว่า เพื่อนำหลักการทางศาสนาอิสลามมากำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินงาน เพื่อให้ชุมชนไทยมุสลิมเกิดทางเลือกใหม่ในการส่งบุตรหลานเข้าอบรมเลี้ยงดูตามวัฒนธรรมอิสลาม และมีความรู้ทางด้านพื้นฐานทางการศึกษา วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์

9.1.2.4 วัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็ก

ศูนย์ฯ ทั้งสี่ศูนย์ฯ มีความเห็นสอดคล้องในวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กต่อไปนี้คือ เพื่อให้เด็กมีความรู้พื้นฐานด้านหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ ปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติของท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งสี่ด้านเพื่อ ส่งเสริมประสบการณ์ของเด็กให้มากขึ้น ส่งเสริมให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง ให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้โดยศูนย์ฯ ที่ 7 มีวัตถุประสงค์เพิ่มเติมจากศูนย์อื่น ๆ คือ เพื่อส่งเสริมความคิดต่างๆ และความจำของเด็ก

9.1.2.5 แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ฯ ทั้งสี่ศูนย์ฯ มีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกันดังนี้ รูปแบบการจัดจะมีลักษณะคล้ายบ้าน ครูผู้สอนทำหน้าที่คล้ายแม่ โดยเป็นบ้านและแม่ของชาวไทยมุสลิม วิธีการดำเนินงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการอิสลามโดยกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอน หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลจะบูรณาการจากเนื้อหาทางศาสนา แต่ไม่หมดทุกวิชา โดยเลือกผสมผสานกับเนื้อหาทั่วไป ในศูนย์ฯ ที่ 7 มีประเด็นที่แตกต่าง คือ มีความยืดหยุ่นในการให้เด็กปฏิบัติสิ่งที่ไม่ได้เป็นข้อห้ามในคัมภีร์อัล-กุรอาน แต่สังคมมุสลิมมองว่าไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม เช่น การให้เด็กเดินตามจิ้งหะพลง

9.1.2.6 การเน้นหรือการสอดแทรกความเชื่อทางศาสนา

ศูนย์ฯ ทั้งสี่ศูนย์ฯ มีความเชื่อว่า เด็กมุสลิมต้องศรัทธาในพระอัลลอฮ์ (ซบ.) ศรัทธาในศาสนทูต คือ ท่านนบีมุฮัมมัด (ซล.) ซึ่งเป็นศาสนทูตองค์สุดท้าย ปฏิบัติได้ในเรื่องการปฏิญาณตน การทำละหมาด และรู้จักกล่าวถ้อยคำในอริยาบถที่สอดคล้องกับตาราง กิจกรรมประจำวัน จึงจัดเนื้อหาเหล่านี้ในหลักสูตรสำหรับเด็ก แต่ศูนย์ฯ ที่ 6 และศูนย์ฯ ที่ 7 ไม่ค่อยเคร่งครัดในการปฏิบัติ

9.1.2.7 การดำเนินกิจกรรมในศูนย์

กิจกรรมที่ปรากฏในศูนย์ฯ ที่ 4, 5, 6 และ 7 จะมีลักษณะสอดคล้องกัน คือ ในช่วงเช้าเมื่อมาถึงโรงเรียนเด็กจะปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม คือ สลามกับผู้ใหญ่และผู้คนที่พบครั้งแรกในวันนี้ เด็กๆ จะมีเวลาเล่นในสนาม ส่วนใหญ่จะให้สัญญาณเข้าแถว ประมาณ 09.00 น. และร้องเพลงชาติ กล่าวปฏิญาณตน กล่าวดูอาห์ก่อนเรียนหนังสือ ออกกำลังกายประกอบเพลง การกล่าวคำขวัญหรือบทดอกสร้อย เรียนสาระพื้นฐานทางการศึกษา ประกอบด้วยภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ดูอาห์ก่อนรับประทานอาหาร รับประทานอาหาร ดูอาห์หลังรับประทานอาหาร บ้วนปากแปรงฟัน ทำละหมาดซึ่งศูนย์ฯ ที่ 5 และ ศูนย์ฯ ที่ 7 ทำเพียงแค่สองรอบกะอัด ศูนย์ฯ ที่ 4 และศูนย์ฯ ที่ 6 ทำสี่รอบกะอัดและนอนกลางวัน ตื่นขึ้นมาล้างหน้า รับประทานอาหารของว่าง ทบทวนการบ้านเตรียมตัวกลับบ้าน

9.1.2.8 ที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทย

มุสลิม

ศูนย์ ฯ ทั้งสี่ศูนย์ ฯ ไม่มีที่ปรึกษาเป็นทางการ แต่จะใช้การศึกษาด้วยตนเอง การสอบถามจากผู้รู้เมื่อพบกันในการสัมมนา หรือบางครั้งเข้าร่วมอบรม

9.1.2.9 กิจกรรมพิเศษ

ทั้งสี่ศูนย์ ฯ ได้จัดกิจกรรมพิเศษประเภทว่ายน้ำ นาฏศิลป์ ดนตรี นอกเหนือจากการเรียนปกติ แต่ในศูนย์ ฯ ที่ 4 จัดให้มีการแสดงความสามารถของเด็กในศูนย์ ฯ โดยร่วมแสดงในงานประจำปีของมูลนิธิ หรือวันปิดภาคเรียน

9.1.2.10 การติดต่อกับผู้ปกครอง

ศูนย์ ฯ ทั้งสี่ศูนย์ ฯ ส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ แต่จะใช้การบอกปากเปล่าเมื่อมารับและส่งบุตรหลาน

9.1.2.11 การนิเทศผู้บริหารเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

ทุกศูนย์ ฯ เห็นว่าการนิเทศผู้บริหารเป็นเรื่องที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตามศูนย์ ฯ ที่ 5 และศูนย์ ฯ ที่ 6 เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ การนิเทศควรเป็นความร่วมมือของกลุ่มมุสลิมเพื่อจะได้ปฏิบัติและพัฒนาในทิศทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายของศูนย์ ฯ

9.1.2.12 การนิเทศผู้สอน

ศูนย์ ฯ ทั้งสี่ศูนย์ ฯ ไม่มีการนิเทศผู้สอนอย่างเป็นทางการ แต่ผู้บริหารได้ใช้วิธีการดูและบอกถึงสิ่งที่ควรทำสำหรับการจัดกิจกรรมใน 1 วัน โดยศูนย์ ฯ ที่ 4 เสนอความคิดเห็นเรื่องการอบรมและรูปแบบในการนำไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของครูผู้สอน

9.1.2.13 วัตถุประสงค์ กระบวนการ และรูปแบบในการนิเทศ

เนื่องจากไม่มีการนิเทศจึงไม่มีข้อมูลในเรื่องนี้

9.1.3 ศูนย์ ฯ ที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย

9.1.3.1 ปรัชญาหรือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ ฯ ที่ 8 และศูนย์ ฯ ที่ 9 มีความเชื่อว่าการจัดการศึกษาต้องอยู่บนความต้องการของเด็ก ซึ่งอยู่ในชุมชนที่มีกลุ่มชนหลายกลุ่มมาอยู่ร่วมกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรตอบสนองการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน แม้ว่าจะมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน จากกรณีดังกล่าว จึงจัดการศึกษาพื้นฐานเป็นแกนหลักในการกำหนดหลักสูตรและกิจกรรมประจำวัน จะบูรณาการวัฒนธรรมอิสลามไว้ด้วย ดังนั้นเด็กที่อยู่ในศูนย์ ฯ จะมีความเชื่อที่ถูกต้องตามจะถูกจัดให้เข้ากับกลุ่มกับคนที่มีความเชื่อเหมือนของตน ในที่นี้คือวัฒนธรรมอิสลามและวัฒนธรรมไทยพุทธ

9.1.3.2 การดำเนินงาน

ศูนย์ฯที่ 8 ดำเนินงานโดยกลุ่มคนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนในการดูแลศูนย์ ส่วนศูนย์ฯที่ 9 ดำเนินงานในรูปของมูลนิธิ โดยกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนว่าจะต้องนับถือศาสนาอิสลาม และกำหนดให้มีครูที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างน้อย 1 คน นอกนั้นจะเป็นมุสลิมหรือไม่ก็ได้ วิธีดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของการบริหารทั่วไป โดยไม่กำหนดตำแหน่งที่ตายตัว หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล จะเน้นด้านสาระพื้นฐานทางการศึกษาโดยบูรณาการเนื้อหาศาสนา เข้าไปบ้าง เช่น การกล่าวถ้อยคำก่อนตีมนม ก่อนรับประทานอาหารเท่านั้น

9.1.3.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยของทั้งสองศูนย์นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชน เนื่องจากพ่อแม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน การจัดตั้งศูนย์ฯจึงเป็นการแบ่งเบาภาระให้แก่ผู้ปกครอง มีการนำศาสนาเข้ามากลมเกลียวความคิดลักษณะนิสัยให้อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมอิสลาม การจัดการศึกษาเพื่อใช้สถานศึกษาสำหรับผู้เรียนศาสนาระดับพัตดูอินในตอนเย็นให้เกิดประโยชน์ในเวลากลางวัน

9.1.3.4 วัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็ก

เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานทางการศึกษาด้านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และมีการปฏิบัติตามหลักศาสนาบ้างเพื่อให้เกิดความสำนึกถึงวัฒนธรรมของตนเองและรู้วิธีการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามบ้างเล็กน้อย

9.1.3.5 แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์ฯที่ 8 และ ศูนย์ฯที่ 9 มีแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่ใกล้เคียงกันคือไม่กำหนดคุณสมบัติของครูสอนอย่างเข้มงวด การจัดองค์กรและการแบ่งหน้าที่เป็นเหมือนบ้าน มีครูผู้สอนเป็นแม่ที่คอยอบรมสั่งสอน ดังนั้นหน้าที่ต่างๆจึงไม่เฉพาะลงไปวันแต่ผู้ที่ทำหน้าที่เรื่องอาหารจะต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักการอิสลาม การบริหาร หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล หรือบริการที่จัดให้ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ ผู้ปกครองและชุมชนไม่กำหนดรูปแบบที่แน่นอนตายตัว

9.1.3.6 การเน้นหรือการสอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลาม

ศูนย์ฯที่ 8 และ ศูนย์ฯที่ 9 ไม่ค่อยเน้นการสอนเนื้อหาทางศาสนาโดยตรง มีเพียงการบูรณาการเข้าในกิจกรรมประจำวันบ้าง เช่น หนังสือนิทานที่ผูกเรื่องราวทางศาสนาเล่าในกิจกรรมวงกลม การกล่าวคำพูดเพื่อขออูฮา ก่อนรับประทานอาหาร

9.1.3.7 การดำเนินกิจกรรมในศูนย์ฯ

กิจกรรมประจำวันในศูนย์ฯรับเลี้ยงเด็กทั้งสองคล้ายกับศูนย์ฯรับเลี้ยงเด็กไทยพุทธทั่วไปคือ รับประทานอาหาร เล่นในสนาม เข้าแถวเคารพธงชาติ ออกกำลังกาย ประกอบเพลง ทำความสะอาดร่างกาย ขออูฮา ก่อนตีมนม ตีมนม เรียนสาระพื้นฐานทางการ

ศึกษา รับประทานอาหาร แปรงฟัน เตรียมที่นอน ตื่นนอน ล้างหน้าเข็บที่นอน แจกการบ้าน และ สันทนาก่อนกลับ ซึ่งจะเห็นว่ามีความแตกต่างเพียงกิจกรรมเดียวเท่านั้นที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด

9.1.3.8 ที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม ศูนย์ฯ ทั้ง 2 ศูนย์ฯ ไม่มีที่ปรึกษาทางวิชาการแต่ใช้การศึกษาด้วยตนเอง บางครั้งเข้ารับการอบรม หรือสนทนา พูดคุยกับผู้รู้

9.1.3.9 กิจกรรมพิเศษ
ไม่มีการจัดกิจกรรมพิเศษ แต่ถ้าเป็นกิจกรรมพิเศษเนื่องในวันสำคัญ ศูนย์ฯ ที่ 8 และ 9 จะจัดเด็กให้มีส่วนร่วมในการแสดง เป็นต้น

9.1.3.10 การติดต่อกับผู้ปกครอง
ทั้งสองศูนย์ฯ ไม่มีรูปแบบการติดต่อที่ชัดเจนแน่นอน ส่วนมากเป็นการบอกเล่าปากเปล่า

9.1.3.11 การนิเทศผู้บริหารเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
ควรจะจัดการนิเทศเพื่อจะได้เพิ่มความรู้และใช้ประโยชน์จากความรู้ไปสู่เด็กได้มากมาย

9.1.3.12 การนิเทศครูผู้สอน
ไม่มีการนิเทศ แต่จะให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

9.1.3.13 วัตถุประสงค์ กระบวนการ รูปแบบ ในการนิเทศ
ไม่มีข้อมูลเนื่องจากไม่มีการนิเทศ

9.2 การจัดการภายในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิม

การจัดการภายในศูนย์รับเลี้ยงเด็กของชุมชนไทยมุสลิมทั้ง 3 ลักษณะมีความเหมือนหรือสอดคล้องกันในประเด็นเกณฑ์การคัดเลือกครู ส่วนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ ประเด็นรูปแบบการจัดองค์กร และประเด็นที่มีความเห็นใกล้เคียงซึ่งมีบางส่วนที่สอดคล้องกันแต่มีรายละเอียดที่ต่างกันคือบทบาทหน้าที่ของบุคลากร งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน

9.2.1 ศูนย์ฯ ที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมาก

9.2.1.1 รูปแบบของการจัดองค์กร ศูนย์ฯ ที่ 1 และ ศูนย์ฯ ที่ 2 จัดองค์กรในรูปของคณะกรรมการผู้บริหารมีคณะกรรมการมัสญิดเป็นที่ปรึกษา กำหนดตำแหน่งที่นอกเหนือจากงานการสอนคือ วิชาการ ชุรการ การเงิน ปกครอง อาหารและดูแลสถานที่ แต่ศูนย์ฯ ที่ 3 มีรูปแบบในการจัดองค์กรคือ คณะกรรมการของมูลนิธิ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่ปรึกษา ประธานโครงการ คณะกรรมการบริหาร จะมีฐานะเทียบเท่าโดยให้ความคิดเห็นเพื่อบริหารมูลนิธิ มอบหมายให้บุคคลใดที่รับผิดชอบโครงการศูนย์ฯ รับเลี้ยงเด็ก เป็นผู้จัดการเพื่อบริหาร ผู้จัดการได้จัดองค์กรประกอบด้วย ฝ่ายวิชาการคือครูใหญ่ จะดูแลคณะครูและฝ่าย ชุรการ การเงิน จะดูแลแม่ครัว ผู้ดูแลสถานที่

9.2.1.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากร

ศูนย์ฯที่1 และ ศูนย์ฯที่ 2 มีความสอดคล้องกันในการจัดองค์กร ซึ่งบทบาทหน้าที่ก็เช่นเดียวกัน คือ คณะกรรมการมัสญิดมีหน้าที่ให้คำปรึกษา และร่วมลงมติในการพิจารณาโครงการต่างๆในการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารหรือผู้จัดการคือผู้ที่รับผิดชอบโครงการ จะต้องดูแลงานทั่วไปและติดต่อกับหน่วยงานของรัฐหรืออื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์ ให้คำปรึกษากับบุคลากรเมื่อมีปัญหาในงานที่มอบหมายให้ ครูผู้สอนทั้งสามศูนย์ฯมีหน้าที่คอยอบรมเลี้ยงดูเด็กตามโครงการระยะยาวที่ผู้บริหารกำหนดให้ และทำกิจกรรมตามตารางประจำวัน ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติด้านการแต่งกาย มารยาทต่างๆ ครูผู้สอนจะมีหน้าที่พิเศษตามที่ได้รับมอบหมายเช่นอาจเป็นงานธุรการ หรืองานการเงิน หรืองานปกครอง หรืองานวิชาการ

ครูผู้ช่วย : ในบางกลุ่มที่เด็กเกิน 25 คนจะมีครูผู้ช่วยซึ่งมีหน้าที่คอยช่วยเหลือครูในการสอนเด็กเมื่อครูไม่อยู่

แม่ครัว : มีหน้าที่ดูแลเรื่องอาหารตั้งแต่การจัดซื้อ จัดทำและวางแผนรายการอาหาร ส่วนใหญ่จะวางแผนไว้แต่ยึดหยุ่นอาจสลับกันได้ตามราคาท้องตลาด โดยการจัดทำอาหารต้องไม่ขัดกับศาสนบัญญัติ

ภารโรง : เป็นผู้ดูแลความสะอาดโดยรวมของสถานที่และคอยช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา น้ำ ไฟฟ้า ตลอดจนอุปกรณ์บางอย่างเรื่อง งานไม้ หรือ งานปูน

ศูนย์ฯที่3 มีความแตกต่างในรายละเอียดด้านคณะกรรมการที่ปรึกษา ประธานโครงการ คณะกรรมการบริหาร ซึ่งเป็นคณะบุคคลที่จะตัดสินใจว่ามูลนิธิจะสนับสนุนโครงการใดในลักษณะใด เช่นเดียวกับคณะกรรมการมัสญิด เกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรของศูนย์ฯจะกำหนดว่าต้องนับถือศาสนาอิสลาม ด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ได้จากค่าบำรุงการศึกษา ค่าอุปกรณ์ ค่าธรรมเนียมในการสมัคร ค่าประกันอุบัติเหตุ ค่าชุดกีฬา ค่าหมอนค่าที่นอน รวมค่าใช้จ่ายในการสมัครครั้งแรกประมาณ 4,800 บาท แต่มีศูนย์ฯที่1 ได้รับเงินช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร

9.2.2 ศูนย์ฯที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามปานกลาง

9.2.2.1 ด้านการจัดรูปแบบของการจัดองค์กรศูนย์ฯที่ 4, 5, 6, และ 7 ไม่มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร แต่กำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งยึดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนการทำงานได้ตำแหน่งที่จัดไว้คือ ผู้บริหาร ผู้สอน แม่ครัว ผู้ดูแลสถานที่ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในศูนย์ฯรับเลี้ยงเด็กคือ

9.2.2.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากร

ผู้บริหาร 1 คน มีบทบาทหน้าที่ เป็นผู้บริหารทั่วไปและรับผิดชอบเรื่องการเงินธุรการ และการจัดหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์และสอน

ครูผู้สอน 1 คน มีหน้าที่คอยอบรมเลี้ยงดูและฝึกให้เด็กปฏิบัติให้เหมาะสมตามแบบอย่างท่านนบีมุฮัมมัดและสอนวิชาการด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ และทำหน้าที่ดูแลความสะอาดของศูนย์ฯ

ครูผู้ช่วย จะมีหน้าที่ช่วยเหลือครูผู้สอนในการดูแลเด็กและสอนแทนเมื่อครูไม่อยู่

แม่ครัว จะดูแลเรื่องอาหาร จัดทำตามหลักศาสนาอิสลาม เกณฑ์การเลือกบุคลากรต้องเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม งบประมาณที่ได้จากการเก็บเงิน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าอาหาร โดยจัดสรรเงินที่เก็บค่าบำรุงการศึกษาและค่าอาหารมาเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องเงินเดือนครูและบุคลากรในศูนย์ฯที่เหลือ ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหาร อุปกรณ์การเรียน

9.2.3 ศูนย์ฯที่สอดคล้องความเชื่อทางศาสนาอิสลามน้อย

9.2.3.1 รูปแบบการจัดองค์กรของศูนย์ฯที่ 8 และ 9 ไม่มีการกำหนดรูปแบบแต่มีตำแหน่ง หลัก 3 ตำแหน่งคือ ผู้บริหาร ผู้สอน แม่ครัว

9.2.3.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากร

ในด้านบทบาทหน้าที่นอกจากจะทำตามตำแหน่งแล้วยังมีงานเสริมคือ ทำความสะอาดดูแลสถานที่ การชงนม การหุงข้าว ซึ่งจัดให้มีผู้รับผิดชอบสลับกันในแต่ละวัน เช่นวันจันทร์ ผู้บริหารชงนม วันอังคารผู้สอนคนที่ 1 ชงนม เป็นต้น เกณฑ์ในการคัดเลือกครูผู้สอนหรือบุคลากรกำหนดการนับถือศาสนาอิสลามแต่ในศูนย์ฯที่ 8 ถ้ามีครูที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างน้อย 1 คนแล้วครูท่านอื่นไม่ต้องนับถือศาสนาอิสลามก็ได้ แต่แม่ครัวจะต้องนับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้จากการเก็บค่าบำรุงการศึกษาในศูนย์ฯที่ 8 เก็บเดือนละ 500 บาท แต่ในศูนย์ฯที่ 9 เก็บวันละ 20 บาท ซึ่งได้บ้างไม่ได้บ้างในบางคนแต่ศูนย์ฯที่ 9 ได้รับความช่วยเหลือจากสำนักพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร เรื่องค่าช่วยเหลือเงินเดือนครู และ ค่าใช้จ่ายบางส่วน การบำรุงต่อเติมสถานที่และสนามเด็กเล่น

จากการสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนาเกี่ยวกับนโยบายด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในศูนย์ฯ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นโยบายของมัสยิดในการช่วยเหลือชุมชน

มัสยิดประกอบด้วยคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด โดยประชาชนเป็นผู้เสนอชื่อและคัดเลือก เรียกว่า “สัปบุรุษของมัสยิด” จะพัฒนาชุมชนในด้านศาสนา สาธารณสุข การศึกษา และสวัสดิการ ดังนั้นในด้านการศึกษา ประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิดจึงอาจทำโครงการในด้านการจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนาในตอนเย็น และศูนย์พัฒนาเด็กในตอนกลางวัน เพื่อวางพื้นฐานหลักศาสนาอิสลามให้กับเด็ก ด้านสาธารณสุขจัดตั้งคลินิก ด้านสวัสดิการจัดเป็นสหกรณ์

2. นโยบายของมัสยิดที่เกี่ยวกับศูนย์ฯ

เพื่อพัฒนาทางด้านการศึกษาสำหรับเด็กในชุมชนมุสลิมบนพื้นฐานของหลักศาสนาอิสลาม เพื่อส่งเสริมให้มัสยิดเกิดคุณค่าขึ้น ผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องเน้นและมุ่งส่งเสริมในเรื่องของการศึกษาแก่เยาวชนตั้งแต่เด็กเล็กๆ เพื่อให้สังคมมุสลิมมีคุณภาพ น่าอยู่อาศัย

3. บทบาทหน้าที่ของศูนย์รับเลี้ยงเด็กในการอบรมสั่งสอนตามหลักศาสนาแทนพ่อแม่ ศูนย์รับเลี้ยงเด็กเปรียบเสมือนบ้าน ครูเปรียบเสมือนแม่ ซึ่งต้องอบรมเลี้ยงดูตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยการเลียนแบบและการฝึกปฏิบัติ มัสยิดและศูนย์พัฒนาเด็กหรือโรงเรียนสอนศาสนาเปรียบเสมือนอาหารที่เรารับประทานกับลมหายใจที่ต้องมีควบคู่กันไป

4. การดำเนินการร่วมกับศูนย์ฯเพื่อส่งเสริมเด็กให้พัฒนาตามวัตถุประสงค์

เป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้ในเรื่องศาสนาที่ศูนย์ฯมีมีปัญหาแต่ไม่ใช่หน้าที่โดยตรง เป็นผู้ติดต่อประสานงานในการหาทุนเพื่อบำรุงและพัฒนางานด้านต่างๆ ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กและโครงการอื่นๆ แต่สิ่งต่างๆจะสำเร็จลุล่วงได้ดีก็ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน เพราะทุกคนก็อยากเห็นลูกหลานมุสลิมมีความรู้ทางศาสนาตั้งแต่เด็ก ๆ

5. ความเหมาะสมในการทำหน้าที่การสอนศาสนาของศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

มีการสอนศาสนาที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติและสร้างหลักศรัทธาที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการเรียนรู้ได้ เพราะเห็นได้จากการขอดูอาหุของเด็ก และท่าละหมาดได้ พ่อแม่จะรู้สึกชื่นใจและเป็นสุข เมื่อเห็นลูกๆอาบน้ำละหมาด ชุยุต นั่งตะฮียัด ให้สละม และไม่มีเสียงใดที่พ่อแม่จะชื่นใจเท่าได้ยินเสียงลูกอ่านกุรอ่านในละหมาดได้

พ่อแม่มีความพึงพอใจสูงต่อผลที่ปรากฏในตัวลูกเมื่อเข้าเรียนในศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ดังที่ผู้ปกครองท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “ ดีมากเลยเพราะเด็ก ๆ สามารถปฏิบัติหลักการพื้นฐานที่เหมาะสมได้ ผู้ใหญ่เห็นแล้วชื่นใจ พ่อ แม่เห็นแล้วเป็นสุขเพราะไม่มีภาพใดที่จะชื่นใจเท่าลูก ๆ

ของเราอบน้ำละหมาด ยืนละหมาด ชูยุด นั่งตะฮียัต ให้سلامและไม่มีเสียงไหนที่พ่อแม่เคยได้ยินจะรบกวนสบายกายเท่าได้ยินเสียงลูกกรอ่านในละหมาด”

6. บทบาทของมัสยิดและชุมชนร่วมกับศูนย์รับเลี้ยงเด็กในการสอนศาสนา
มัสยิดและชุมชนควรมีบทบาทในการช่วยเหลือเรื่องงบประมาณในการดำเนินงาน โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน

มัสยิดและชุมชนจะต้องมีบทบาทในการสร้างคนในสังคมมุสลิมให้มีความยำเกรงและศรัทธาต่ออัลลอฮ์(ซบ.) เพราะสังคมทุกวันนี้เราต้องดำเนินชีวิตโดยรายรอบไปด้วยคนต่างศาสนาโดยเฉพาะเด็กๆ ถ้าเราไม่ระมัดระวังลูกหลานของเราจะค่อยๆ ซึมซับสิ่งรอบกายเข้ามาในจิตใจจนแยกไม่ออกว่า สิ่งใดคือคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยผู้ใหญ่จะต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างนับจากพ่อแม่ ครู สถานศึกษา และคนรอบข้างในชุมชน

7. การประสานงานระหว่างศูนย์ฯ กับมัสยิดและชุมชนเพื่อสอนศาสนาเด็ก
เหมาะสมแล้ว โครงการบางอย่างจำเป็นต้องให้อิสระในการบริหาร แต่เมื่อมีปัญหา ก็จะประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางแก้ไข

8. การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชนเพื่อช่วยเหลือศูนย์รับเลี้ยงเด็ก
มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการบ้าง คือ เขตกรุงเทพมหานคร หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประจำเขตที่ศูนย์จัดตั้งเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านอาคารสถานที่ หรือ การพัฒนาบุคลากร

ตอนที่ 10 สภาพภาพรวมของการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทยมุสลิม

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทยมุสลิมภายในศูนย์ทั้ง 3 มีลักษณะการจัดการศึกษา ดังนี้

10.1 ศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดมากมีการจัดการศึกษาโดยใช้หลักการทางศาสนาเป็นพื้นฐาน ฉะนั้นการกำหนดสาระด้านต่างๆ เช่น การบริหารและการนิเทศการศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนบริการที่จัดให้แก่เด็กในศูนย์ฯจึงต้องคำนึงถึงข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติตามหลักการของศาสนา

10.2 ศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดปานกลาง มีการจัดการศึกษาโดยใช้หลักการทางศาสนาและแนวการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐาน

10.3 ศูนย์ที่สอดแทรกความเชื่อทางศาสนาอิสลามเคร่งครัดน้อย มีการจัดการศึกษาโดยยึดแนวการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นหลัก โดยสอดแทรกแนวคิดและความเชื่อทางศาสนาเข้ามาประกอบ